

stei hangverseny.
művei.

NOV. 5.
lójáték. — 20.45:
n. 21.15: Hegedű.

angv.

ngv.

szélzés, időjárás.

ktatás.
olvasás.

gv.

műsorcsere. Dob

művei.

zenekar.

tar. 20.30: Buda-

mfon.

zene.

f. hangv.

at.

nböző szőlők.

ezés miatt

sszamaradt 4

MACHSOR

p selyem és

nijam és disz-

nyoi imaköny-

á zsargon és

on-lemeze-

rosenbiatt

ántorok való-

szerevényeit

ított gyári

usitom

drága beszer-

essen mig

art a

H-ba

iteazul 39

deléseket

zközlők

ok minden

nyiségben

kapható

elések

0 és szörme gal-

ok. V. Janky, Pó.

RRAN ajour és

mzések fehérne-

Hímzőszalóban

melet.

cézett urifü-

le bélyegzőgyár.

őzpontban atadé-

sejtel társat ven-

ban.

a friss dunai ha-

tekre megrendel-

tők Főter 3.

erfekt német, ro-

í akadémiai vég-

Cim a kiadóban.

vezetett fogászati

Felvilágosítást

Str. N. Filipescu

szaláshoz társat

ter Béla Maros-

erem! Rendkívül

es kiszolgálás. A

készítményeim.

ZLET LELKE:

U KELETBEN

XIII EVF. * SZAM 240
(III) — Kolozsvár, 1930
november 5 Szerda
5691 EV - Chesván 14

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi
és bánati zsidóság politikai
napilapja.

Ökünk utánnomását csak
farrás megjelölésével engedj
meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza
és megőrzésükre sem vállalkozunk

Robert
BUI EST

Ara 5 lej

KELET

ZSIDO POLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELOFIZETESI ARAK:
Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hónapra 110 „

**KULFÖLDI
ELOFIZETESI ARAK:**
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

Miért nem ad a külföld kölcsönt

A kormány megbízottai ismét kölcsön-
tárgyalásokat folytatnak a külföldön.
Ezek a tárgyalások felsőbb kivánságra
az eddigieknél nagyobb diszkrécióval
folynak. Az uralkodó véget kívánt vetni
annak a liberálisok által meghonosí-
tott rendszernek, hogy a külföldi köl-
csön megkötésének hírére lanszirozzák,
amikor még a tárgyalások egészen kez-
detleges stádiumban vannak, mint aho-
gyan ez a stabilizációs kölcsön és a me-
zőgazdasági hitelkölcsön tárgyalásai
alkalmával történt. Tudni kell ugyanis,
hogy a külfölddel folytatott hasonló ter-
mészetű tárgyalások tengelyében haza-
terése óta maga Károly király áll. A
Romániát övező általános bizalmatlan-
ságban, amely a mai napig megakadály-
ozta, hogy az ország bekapcsolódjék
a nemzetközi pénzügyi vérkeringésébe,
a külföldi pénzkapacitások számára az
új uralkodó képezi az egyetlen fix
pontot. A Morgan-tranzakció megkötése
az ő közbejöttével történt meg és ugyan-
csak a király volt az, aki Behn ezredes-
sel, a Morgan-eszoport megbízottjával
tárgyalásokat kezdett az ország elektri-
fikálására vonatkozólag. Mert bármennyi-
nyire is lesújtó ez az országgra, a kül-
földi pénzkapacitások számára egyedül
az uralkodó személye képez komoly ga-
ranciát mindaddig, amíg „Romániában
az adott szó nem lesz szent és a törvény
törvény”.

Ujabbán a Blair-csoporttal folynak a
tárgyalások, ugyanazzal az érdeklősé-
ggel, amely a stabilizációs kölcsön folyó-
sítását magára vállalta. A kormány a
70 millió dollárt kitevő stabilizációs köl-
csön fejében lekötötte az állami mono-
poliumok egész jövedelmét, ami megha-
ladja az évi 4 milliárd lejt. Ezzel szem-
ben a kölcsön törlesztése nem vesz töb-
bet igénybe évi egymilliárd lejnél. Epe-
pen ezért a kölcsönszerződésbe annak-
képpen felvettek egy pontot, amely sze-
rint a pénzeszoport a monopól bevételei
fejében egy 300 millió dolláros kölcsönt
folyósít, amelynek első részletét fogja
képezni a 70 millió dolláros stabilizációs
kölcsön. A Blair-csoport opciót kapott
a román államtól arra, hogy azonos fel-
tetelek mellett előnyben fog részesülni
a stabilizációs kölcsön után lekötendő
kölcsönöknel.

Most tehát a stabilizációs kölcsön má-
sodik részletéről van szó. Megbízható
körökből származó értesülések szerint
azonban a Blair-csoport a „második
részlet” fejében mindössze 25-30 millió
dollárt akar folyósítani. Bizonytalan to-
vábbá az is, hogy a stabilizációs köl-
csönben résztvevő külföldi bankházak
ezuttal is közreműködnek-e a Blair-cso-
porttal, vagy nem. Nincs kizárva, hogy
a Blair-bankház individuális ajánlata-
ról van csupán szó, amely nem fogja ki-
zárni, hogy ettől függetlenül a stabili-
zációs kölcsön második nagy részletét
is folyósítsák. Kormánykörökben han-
goztatják, hogy a tárgyalások igen elő-
rehaladott stádiumban vannak és hogy
amennyiben a kölcsön létrejönne, úgy a
mezőgazdasági hitelintézet felállításá-
nak céljait szolgálná.

Nemzetközi relációkban egy 25-30
millió dolláros kölcsönt joggal lehet ki-
csinnek nevezni és egészen bizonyos, hogy
ezen az alapon már csak az állam presz-
tízisére való tekintettel sem indították
volna meg a tárgyalásokat, ha az or-
szág pénzügyi helyzete történetesen nem
volna olyan kétségbeesítő. Igaz, hogy a
pénz ára az utóbbi időben visszaeső
tendenciát mutat, (Bukarestben már 10
százalékkal is folyósítanak folyószámla-
kölcsönt) ennek oka azonban nem az

árúkinalat bőségében, hanem a kereske-
delmi és pénzügyi élet teljes pangásá-
ban keresendő elsősorban. Hollandiá-
ban, Svájcban az odamenekített tőkék
olyan pénzbeségét idéztek elő, hogy a
bankok 1-3 százalékos kamattal dolgoz-
nak és Franciaországban 50 milliárd
értékű arany halmozódott fel az elmúlt
esztendő alatt. Ha a nemzetközi pénz-
piac helyzete mégsem mondható rózsás-
nak, ugy ennek oka elsősorban a politi-
kai viszonyokban, főleg a legutóbbi né-
metországi eseményekben és az atmos-
féra nyomottságában keresendő. Romá-
nia azonban ma is egy „Splendid izolá-
tion”-ban kénytelen vegetálni és a ro-

mán pénzügyi krízis teljesen független
a nemzetközi pénzpiac alakulásától.
Azt hittük, hogy a nemzeti paraszt-
párt uralomrajövetelével meg fog szün-
ni ez az izoláltság, amelynek okát első-
sorban a liberális párt pénzügyi politi-
kájában véltük megtalálni. A helyzet
azonban a stabilizációs kölcsön lekötése
után is keveset változott és a Morgan-
esoport bevonulásán kívül nem lehet
olyan nagyobb szabású tranzakcióról be-
szélni, ami a külföldi tőkével való
együttműködést jelentené. A nemzeti
parasztpárti kormány is követelt el hi-
bakat ebben az irányban és kiderült,
hogy a külföld bizalmatlansága mögött

sokkal mélyebb, hogy egy mondjuk,
organikusabb okok húzódnak meg, mint
a Bratianu Vintila politikája által elő-
idézett indiszpozíció. A Blair-csoport
ajánlata — bármily kicsi is legyen a
felajánlott összeg — mégis megnyugtá-
tólag hat. Ezzel szemben tény az, hogy
Románia hiába vesz fel külföldi kölcsö-
nöket mindaddig, amíg a pénz a kincse-
tár és a CFR deficitjeinek betömésére
szolgál. Az országnak nagyszabású in-
vesztíciókra van szüksége és ez csak ak-
kor lesz lehetséges, ha új alapokra he-
lyezik az ország gazdasági életét és
alapjaiban módosítják az állam pénz-
ügyi és adópolitikáját.

A békerekvizió és a leszerelés kérdései fogják foglalkoztatni az ujonnan megnyíló francia parlamentet

A szocialisták és radikálisok a leszerelést sürgetik — Befejezést nyer a leszerelés előkészítése?

Párizs, november 4. A francia parla-
ment négy hónapos szünet után hol-
nap ül össze új ülészsakra. A kamara
ma kezdődő ülészsakán számolni kell
a békeszerződés revíziójának vitá-
jával. Több jobboldali képviselő inter-
pellációt jegyzett be a versaillesi béke
szerződés 19. szakaszának esetleges al-
kalmazása tekintetében és azt kíván-
ják, hogy a kormány részletesen is-

mertesse a revízió gondolatával szem-
beni eljárás módokat.
Párizs, november 4. A baloldali la-
pok sürgetik a leszerelést. A szociál-
demokrata Populaire szerint Francia-
ország és az egész világ biztonságát a
béke megszervezésében és az általános
leszerelésben kell keresni és ezért
Genfben gyors cselekedetre van szük-
ség. A radikális lapok leszögezik,

hogy a radikális párt ragaszkodik a
leszereléshez, amelyet a legteljesebb
nyilvános ellenőrzés mellett kell vég-
rehajtani.
Genf, november 4. A népszövetségi
leszerelési munkálatainak osztályveze
tője annak a reményének adott kife-
jezést, hogy az általános leszerelés elő-
készítése a leszerelési bizottság ülés-
szakán most már befejezést nyer.

A nemzeti-parasztpárt erdélyi értekez- letén számonkérték Maniu lemondását

Az erdélyi parlamenterek támogatni fogják a Mironescu-kormányt

Bucuresti—Bukarest, november 4. (Az
Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti-pa-
rasztpárt erdélyi és bánati szervezetei
nek végrehajtóbizottsága tegnap dél-
előtt Vajda Sándor elnöke alatt ülést
tartott. A tanácskozások zárt ajtók mel-
lett folytak le s délelőtt 10 óratól este 8
óráig tartottak. A tanácskozások végén
hivatalos kommuniké adtak ki, amely-
ben a kormány párt erdélyi és bánati
szervezete köszönetét fejezi ki Maniu
Gyulának, aki két esztendőn keresztül a
legkritikusabb időben vezette az ország
ügyeit. Ugyanakkor a határozati javas-
lat teljes bizalmáról biztosítja a Miro-
nescu-kormányt, amely a Maniu kabi-
net munkáját folytatva, takarékosra
törekszik a költségvetés egyensúlyozá-
sára. A határozati javaslat az állampol-
gárok adóterheinek csökkentését kíván-
ja és elvárja a kormánytól, hogy a föld-
hitelintézet megalakítását törvényes és
közigazgatási intézkedésekkel esőkkente
ni fogja a kamatlábat és véget vet egyes
parazita bankok zsorájának. A határo-
zati javaslat konstatálja a nemzeti-pa-
rasztpárt erdélyi és bánati szervezetei-
nek töretlen egységét és szolidaritását
és végül felhívja a megyei szervezeteket
és végül november 9-én ünnepeljék meg a
nemzeti-parasztpárt uralomrajövetelé-
nek és az igaz demokrácia inaugurálásá-
nak kétéves évfordulóját.

résztvevői teljes titoktartást fogadtak
meg, mégis néhány érdekes verzió ke-
rült szárnyra az elhangzott felszólalá-
sokról. Egyes szervezeti vezetők elkese-
redett hangon kértek felvilágosítást
Vajda Sándortól az ő s főleg Maniu mi-
niszterelnök visszavonulásának okairól,
rámutatva arra, hogy a párt hívei és a
választók körében milyen kínos impress-
ziót váltott ki a párt két erdélyi ve-
zérégyéniségének távozása. Egyes felszó-
lalók az erdélyiek elleni aknamunka
gyümölcsét vélték Maniu és Vajda vis-
zavonulásában felfedezni s arról beszél-
tek, hogy Bukarestben egy klikk dolgo-
zik, amely az udvarhoz való kapcsolatai
val kérkedik és amely Károly király ha-
zatérése után élet-halálharcot hirdetett
meg Maniu és erdélyi hívei ellen. Vajda
Sándornak és az értekezleten ugyancsak
résztvevő Hatiegan munkügyi minisz-
ternek nagy megerőltetésbe került az
elégedetlen felszólalók aggodalmait el-
osztatni.

vaslatot fog a kamara elé terjeszteni a
konverziós bank létesítésére vonatkozó-
lag, Madgearu pedig a mezőgazdasági
helyzet megjavításával kapcsolatban
fog néhány törvényjavaslatot betervez-
teni. Mihalache közvetlenül az ülészakán
megnyitása után benyújtja a közigazga-
tási törvény módosítására vonatkozó ja-
vaslatát, míg a választási törvény mó-
dosítását illetően teljesen bizonytalan a
helyzet. Mironescu miniszterelnök
ugyanis egyelőre nem tartja időszerű-
nek a módosító javaslat benyújtását.
A parlament első és legfontosabb kö-
telessége az 1931. évi költségvetés letár-
gyalása lesz. A költségvetési vita igen
viharosnak ígérkezik, annál is inkább,
minthogy bizonyos megtakarítások el-
len a többségi képviselők is teljes erővel
fel akarnak lépni. A költségvetés előadó
jává Pompiliu Ioanitescu pénzügyi al-
minisztert nevezték ki.

CURTIVS BANKETTET ADOTT LITVINOW OROSZ KÜLÜGYI NEP- BIZTOS TISZTELETÉRE

Berlin, nov. 4. Litvinow orosz külügyi
népbiztos ma átutazóban megérkezett a
német birodalmi fővárosba és felkereste
Curtius dr. birodalmi külügyminisztert.
Curtius dr. birodalmi külügyminiszter
bankettet adott a Berlinen átutazó Lit-
vinow orosz külügyi népbiztos tisztele-
tére. Az orosz népbiztos ma elutazik
Genfba a leszerelési bizottság ülésére.

Elkeseredett tiltakozások Ma- niu és Vajda visszavonulása miatt

Eddig szót a tanácskozásokról kiadott
hivatalos kommuniké. Bár az értekezlet

UJ CSÖ UJ ERŐ !

Minden rádiókészülék szive a vevőcső Adjon új erőt készülékének! Cserélje ki régi csöveit PHILIPS „Miniwatt” csövekkel.

A PHILIPS pentód, mint végerősítőcső, felülmúlhatatlan eredményt biztosít.

PHILIPS

„MINIWATT”

Uj Dreyfus-ügyet akartak csinálni a Halsmann-gyilkosságból

Beszélgetés az ártatlanul elítélt rigai diákkal, akinek megkegyelmezett az osztrák köztársasági elnök, mert Einstein, Freud, Wassermann és Painlevé emeltek szót az érdekében

Eppen két év előtt történt, hogy Ziller talban, egy távoli völgykatlanban szétzuzott testtel holtan találták Max Morduch Halsmann rigai fogorvost. Halsmann diákfiával, Filippel tett a vadregényes helyen kirándulást és az insbrucki államügyész apagyilkosság vádját emelte a fiatal rigai diák ellen. 1929 januárjában tartották meg a főtárgyalást az insbrucki esküdtszék előtt. A Halsmann-ügy akkorra már kezdett világszenzáció lenni. A főtárgyalást az egész világsajtó figyelemmel kísérte. A vádlott nem viselkedett szimpatikusan. Mintha nem vette volna komolyan az egész ügyet, lehet, hogy nem is értette, miről van szó, védője pedig tulságosan gunyos hangon mutatót rá az osztrák igazságügyi hatóságok „hatalmas” munkájára, amely gyilkossá nyilvánította a fiút, aki ellen semmi más bizonyíték nem merült fel, mint apja holtteste, amelyről viszont sokkal egyszerűbben megállapíthaták volna, hogy egy szikláról lezuhant és halálrauzta magát. A vádlott idegen volt, az insbrucki esküdtszék legnagyobb részét a Heimwehr táborához tartoztak és Halsmann gyilkosság miatt tíz évi nehéz börtönrre ítélték.

A pusztá gyanura épített ítéletet antiszemita uszítás provokálta ki és az insbrucki verdiktre felfigyelt a világ. A felsőbb bíróság formai okok miatt megsemmisítette az ítéletet és új ítélethozatalra utasította az esküdtszékét. Az új tárgyalásra három hónap múlva került sor és az insbrucki esküdtszék most is bü

ven százalékban kiegyezve, nem gyilkosságban, nem szándékos emberölésben és négy évi súlyos börtönrre ítélték. Négy év nem is olyan rettenetes sok (csak annak, akire kiszabták), de ekkor már mindenki meg volt győződve arról, hogy Halsmann ártatlan és az egész dolog — ha kisebb mértékben is — veszedelmesen kezdett hasonlítani a Dreyfus-üghöz. Az elítéltet a steini fegyintézetbe szállították és egyidejűleg megkezdődött a revizionista mozgalom. Másfél évig tartott, amíg kompromisszumos megoldást találtak. Ujrafelvételre nem találtak alapot, de Schober kancellár kegyelemre terjesztette fel az elítéltet Miklas köztársasági elnöknek. Schobernek lemondása előtt ez volt utolsó kormányzati ténykedése. Nagyon jól tudta, hogy utóda, akinek kormányában két Heimwehr-miniszter ül, sohasem terjesztette volna fel a kegyelmi iratot.

A kegyelmi kérvény felterjesztése után — éppen a legzajosabb napjait élte az osztrák politika — egy összetört, sokat szenvedett zsidóasszony jelentkezett kihallgatásra az osztrák köztársaság elnökénél. Miklas elnök fogadta az „apagyilkos” Halsmann édesanyját, a „meggyilkolt” Halsmann özvegyét és Filip Halsmann, a sokat szenvedett rigai zsidó diák néhány nap múlva szabadlábra került.

Most itt ül velem szemben és beszél. Sápadt arcára a kezdődő tüdővész rajzolt rózsákat. Amíg beszél, édesanyja kezét fogja. A törékeny kis öregasszony mosolyog. Két év óta majdnem teljesen

elszokott a mosolytól. És Halsmann beszél. Hangja nem heves, mint az első tárgyaláson, nem is közömbös, mint amilyennek a második esküdtszéki tárgyaláson hallottuk, kissé fáradt, de határozott és nyugodt. Öntudatos férfit formált a steini fegyház ebből a gyerekből, akinek már határozott célja van: szabadságának visszanyerése után a teljes rehabilitáció.

— Az én esetem két részre oszlik — mondja. — Az első tárgyaláson gyerek voltam. Elkényeztetett gyerek. A másodikon már azt sem tudtam, ki vagyok. Ártatlannak éreztem magam és el sem tudtam gondolni, hogy elítélhetnek. Most már tudom, hogy minden lehetséges. Amikor a steini börtön kapuja bezárult mögöttem, még mindig nem értettem meg, hogy hogyan juthat egy becsületes ember ide. Akkor elhatároztam, hogy akár ki kell töltenem a büntetést, akár előbb szabadulok, be fogom bizonyítani ártatlanságomat.

— Milyen volt az élete a fegyházban? — O, mit mondanak erről? Pontosan be tartottam a szabályokat és mint valami paradicsomra gondoltam vissza az insbrucki törvényszék fegyházára. És nem én voltam az egyedüli ártatlan Steinban. Volt ott egy fogoly, aki már nyolc éve szenved a fegyházban egy bűnért, amelyet nem követett el. Egy esendő meggyilkolása miatt ítélték el és olyan ártatlan ebben a büntényben, mint én, vagy Ön. Ha ezt a szerencsétlent megmenhethetném a további szenvedésektől!

— Olvasmányok? — Egy jóbarátom eljuttatta hozzám a Karamazov testvéreket. Milyen másként érti a fegyenc Dosztojevszkit, mint aki

a szenvedéstől távol él. Nem olvastam, átéltem azt a könyvet, amely mellett egyetlen vigasztalásom az volt, hogy tudomásomra jutott, hogy olyan emberek emeltek szót érttem, mint Freud, Jakob Wassermann, Einstein, Poincaré, Thomas Mann, Coudenhove-Kalergi stb. Most naponta ezer és ezer levelet és táviratot kapok. Nem tudom elolvasni őket. Szabadulni szeretnék a Halsmann-esettől. Anyámmal Olaszországba utazom, ahol jó emberek várnak. Azután be akarom fejezni tanulmányaimat. Egy évem van még hátra, amit vagy valamelyik német főiskolán, vagy a párizsi technikumon fogok eltölteni, de előbb a teljes rehabilitációt akarom.

— Lehetségesnek tartja a per revízióját?

— Bizom benne, mert a legkitünőbb osztrák jogtudorok mellett vannak. De ha Ausztriában nem sikerül, hazamegyek Lettországba és otthon fogom kérni az eljárás megindítását és a rehabilitációt. Amikor a kiszabadulásom után egy fogháztisztviselő felkísért a bécsi lett konzulátusra, megremültem, mert nem tudtam, hogy fogadnak majd egy embert, aki annyi kárt okozott hazájának. Sosem felejttem el a szívélyes fogadtatást. Örömmel gratuláltak szabadulásomhoz és hazám szokása szerint tejjel és mézeskenyérrel kínált meg a konzul. Két év után ekkor éreztem magam először embernek és ezt a felséges érzést a művelt Ausztriában a barbár Eszaki képviselőjének köszönhetem.

Ausztria bizonyára nem köszöni meg ezt a véleményt. De két esztendei szenvedés után ez a legkevesebb, amivel az ifju Halsmann fizethetett.

December 28-án rendezik meg a népszámlálást az egész országban

Dr. A. T. Muresan kolozsvári kormánybiztos a népszámlálásról

Cluj—Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). A munkaügyi minisztérium határozata alapján december 28-án ejtik meg az egész ország területén a népszámlálást. Kolozsváron A. T. Muresan mérnök, a nemzeti parasztpárt egyik szimpatikus vezetője irányítja a népszámlálási műveleteket. Muresan dr. a népszámlálással kapcsolatban a következőket mondotta munkatársunknak:

— Részint nemzetközi kötelezettségek, részint pedig belső szükségesség tette elodázhatatlanná a népszámlálást megkezdését. A nemzetközi statisztikák nem lehetnek teljesek, mert mindenünnen hiányzanak a Romániára vonatkozó adatok. Romániában pedig, hogy egyebet ne mondjak, nem lehet komoly törvényhozási munkát, alapos gazdaságpolitikai, vagy szociális akciókat lefolytatni, ha nem ismerjük az országban lakó élő elem pontos statisztikáját.

— A népszámlálás az ez év tavaszán

megszavazott speciális törvény alapján kerül lebonyolításra. A népszámlálási műveleteket egy központi bizottság irányítja, amelynek elnöke Gusti egyetemi tanár, a kiváló szociológus. A munkaügyi minisztérium minden megye és az összes muniicipiumok mellé egy-egy delegátust nevezett ki, akik a műveleteket irányítani fogják. Minden 10—15 ezer ember egy-egy népszámlálási ellenőr felügyelete alá tartozik, míg a népszámlálást magát az ugynevezett recenzorok végzik. Minden recenzornak 80 család van a gondjára bízva. Összesen 60 ezer ember vesz részt a népszámlálási technikai lebonyolításában, amely ezenkívül is hatalmas apparátust igényel és körülbelül 100 millió lej fog felemészteni. A népszámlálás napján az összes állami hivatalnokok, valamint az összes állami és magánautók a népszámlálási közegek rendelkezésére állnak. Kolozsváron 300 recenzor végzi a népszámlálást.

Megindult a hajsza az öngyújtók után

Cluj—Kolozsvár, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától). Már elég panasza adott okot a svéd gyufatárszéknek a román monopóliummal kötött szerződése, amelynek alapján eltiltották a polgárságot az öngyújtók használatától. A gyufa drágításával együtt járt az, hogy az öngyújtó módfelett elszaporodott az országban, mert rentabilisabb egy éveig tartó, kisebb összegbe kerülő öngyújtót venni, mint naponta a háromlejes gyufát. Az új gyufatörvény értelmében az öngyújtókat Bukarestben kell látmoztatni, ahol kétszáz egynehány lejjel ráütik az állam bélyegzőjét és ezzel az öngyújtó törvényesítve lett. Semmi esetre sem kedvező a polgárságra az, hogy csak Bukarestben lehet ezeket a látmozásokat elintézni. Egészen nyilvánvaló, hogy ha a közönség az ország többi részein is látná a monopólium irodáit, inkább látmoztatná az öngyújtókat. De a jelenlegi mód olvan körülményes, hogy nem is esodálkozunk, ha ezer és ezer száma vannak „törvénytelen” öngyújtók forgalomban.

A hatóságok közegei természetesen minden alkalmat megragadnak arra, hogy feljelentések azokat, akik ilyen öngyújtókat tartanak maguknál, vagy pláne, forgalomba hoznak. Teszik ezt annál is inkább, mert a feljelentőnek bizonyos százalék jár a büntetésből, mely a törvény előírása szerint 1000 lej öngyújtónként. Ilyen feljelentés alapján került ma a rendőrségre C. F. kolozsvári kiskoru, akinél az egyik detektív három öngyújtót talált. A kiskoru „bűnöző” a rendőrségre vitte, ahol jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. Háromezer lejt kellett volna fizetnie, ami természetesen nem áll rendelkezésére, de nemcsak a letartóztatottnak, de egész családjának nincsen, mert az egész család aligha keres együttvéve is háromezer lejt havonként. A kiskortu tehát át kell szállítani az ügyészségre, ahol börtönbüntetési formájában fogja letölteni a pénzbüntetést. Miután pedig a törvény szerint minden ötven lejt ellenében egy napi börtön „törlesztendő”, a pórléj járt gyerekeknek 60 napot kell letöltenie a kiskoruk fogházában.

Az New száze

Genf, novembert... tumbizottság... szokat. A bizottság... Kőnyvet adott... ról s ezt megk... tanácsstagoknak... tagjainak.

A holland de... ellen, hogy a... tárgyalják. A... később hozza... A bizottsági... több népszöve... igazgatásáról be... tallak meg.

Genfi diplom... nűnek tartják... ság ez ülésszak... állást a Palacs... a problémának... kögyülésre hag... lendés feletti vi... Newyork, nov... tudósítójától.)

A fordulója alk... ság a Madison S... tetést rendezett... lesztina-politiká... ember vett rész... éleshangu felsz... az angol kormán... gyarmatügyi m... határozati javas... ben követelik a... elveinek tisztele... ból érkező távir... gyülésre több m... fel, legnagyobb... volt képes befog... rekedtek számár... beszéltek a szón... Hasonló tiltak... tek november 2-á... fiában és Ameri... rosiban. A háro... cosban százezer... tetett az angol E... London, novem... de Rothschild leve... Chamhoz, a cion... elnökéhez. A leve... angliai zsidó p... fejezi ki Weizma... angol Fehér Kö... közása felett, an... ugyancsak igazs... lannak s a Balfor... mondonak tart.

London, novem... munkáspárt parl... kezletet tartott... elsősorban a pale... kozat szerepelt... miniszter hossza... ki, hogy vélemé... Könyv által kivá... kormánynyilatko... vezethetők vissza

OSZTRÁK Ö... 84.000 sorsjeg... FŐNY... 20,000 (Húsz... PRÉMIA ÉS... 12,0... 7,5... 2,5... 2,5... 2,0... Összesen... 330 Millio L... Azonnali készpén... államilag garan... A sorsjeg... Sor... 1/4 1200 Lei, 1/2... Fizetés a... A. GAED... Wien, L. Fran... Megrendelési cí... Húzás nov...

Az angol Fehér könyv a Népszövetség mandátum-bizottsága előtt

Newyorkban, Bostonban és Philadelfiában százezer zsidó tüntetett az angol Fehér könyv ellen

A romániai cionista ifjuság a bukaresti angol követ előtt tiltakozott

Genf, november 4. Az állandó mandátumbizottság ma megkezdte 19-ik ülését. A bizottság olasz elnöke bejelentette, hogy az angol kormány Fehér Könyvet adott ki Palesztina-politikájáról s ezt megküldötte a népszövetségi tanács tagoknak és a mandátumbizottság tagjainak.

A holland delegátus állást foglalt az ellen, hogy a Palesztina-kérdést most tárgyalják. A bizottság e tekintetben később hozza meg döntését.

A bizottsági ülés további folyamán több népszövetségi mandátumterület igazgatásáról beérkezett jelentéseket vitattak meg.

Genfi diplomáciai körökben változások tartják, hogy a mandátumbizottság az ülésszakon egyáltalán nem foglalt állást a Palesztina-kérdésben és ennek a problémának megvitátását a jövő évi közgyűlésre hagyják, amikor az évi jelentés jötté vitát folytatják.

Newyork, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Balfour-deklaráció évfordulójára alkalmából a newyorki zsidóság a Madison Squareban inpozíciós tüntetést rendezett az angol kormány Palesztina-politikája ellen. Tízennyolcezer ember vett részt a gyűlésen, amelyen éleshangú felszólalások hangzottak el az angol kormány s különösen Pasfield gyarmatügyi miniszter ellen. A gyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, amelyben követelik a Balfour-deklaráció alapelveinek tiszteletben tartását. Newyorkból érkező távirati jelentések szerint a gyűlésre több mint 40 ezer ember vonult fel, legnagyobb részüket azonban nem volt képes befogadni a terem. A kinnrekedtek számára az épület erkélyéről beszélték a szónokok.

Hasonló tiltakozó gyűléseket rendeztek november 2-án Bostonban, Philadelfiában és Amerika összes nagyobb városában. A három nagy amerikai városban százezer főnyi zsidó tömeg tüntetett az angol Fehér Könyv ellen.

London, november 4. Bíró Edmund de Rothschild levelet intézett Weizmann Cládnak, a cionista világszervezet volt elnökéhez. A levélben a nagytinktélyű angol zsidó pénzkapacitás helyeslését fejezi ki Weizmann lemondása és az angol Fehér Könyvvel szembeni tiltakozása felett, amelyet a maga részéről ugyancsak igazságtalannak, indokolatlannak s a Balfour-deklarációval ellentmondónak tart.

London, november 4. Október 29-én a munkáspárt parlamenti frakciója értekezletet tartott, amelynek napirendjén elsősorban a palesztinai kormánynyilatkozat szerepelt. Pasfield gyarmatügyi miniszter hosszabb beszédben fejtegette, hogy véleménye szerint a Fehér Könyv által kiváltott izgalmak csakis a kormánynyilatkozat téves felfogására vezethetők vissza. A kormánynak nem

áll szándékában eltérni az előző kormányok által folytatott Palesztina-politikától. A gyarmatügyi miniszter után több munkáspárti képviselő szólalt fel, akik a kormánynyilatkozat élesen kritizálták.

Most tették közé Lord Pasfield gyarmatügyi miniszter és Weizmann Chaim levélváltását a Fehér Könyvvel kapcsolatosan. A két rendkívül érdekes és történelmi értékű dokumentumot lapunk holnapi számában fogjuk ismertetni.

Kolozsváron letartóztatták az orosz vörös hadsereg egyik őrnagyát,

aki erdélyi származású volt tartalékos tiszt, öt évvel ezelőtt holtta nyilvánították és álnéven a most leleplezett szovjetkém szervezet egyik vezetője volt

Cluj—Kolozsvár, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség politikai osztálya az elmúlt éjjel szennázációs letartóztatást fogantatosított. A sziguranca detektívjei letartóztatták Stefan Gheorghe Clatanu éveivel ezelőtt erdélyiszerte ismert kommunista vezetőt, akinek a néhány héttel ezelőtt leleplezett kém szervezetben elsőrendű szerepe. Az ügy nem mindennapi érdekességét az a körülmény adja, hogy Clatanut öt évvel ezelőtt holtta nyilvánították az erdélyi hatóságok rokonainak jelentése alapján. Clatanu azóta álnéven működött és egyike azoknak, akik a romániai kém szervezetet már évekkal ezelőtt kiépítették.

Clatanu letartóztatására a bukaresti sziguranca utasította a kolozsvári rendőrséget. Clatanu Bécsből érkezett Kolozsvárra, magával hozva a bécsi központ utasításait. Clatanunál a sziguranca megmotaása alkalmával egy köteg manifestumot talált, amelyeket Bécsben nyomtak és a romániai propaganda céljaira szolgáltak. Péntek Clatanunál csak 3215 lejt találtak, de valószínűnek tartják, hogy valamelyik bukaresti pénzintézetnél nagyobb kiutalás várta a szovjetkémeket. Clatanu a forradalom idején Oroszországban élt és aktív tagja volt a vörös hadseregnek. Mint hadifogoly tiszt került oda és a Szovjet hadseregében az őrnagyi rangig vitte fel.

Bucuresti—Bukarest, november 4. Dr. Menyász Emil, a bukaresti Barisszia rosriscija és a regáti zsidó egyetemi hallgatók egyesületének, a Hasmonéának egyik képviselője ma délelőtt audiencián jelentek meg Greeg bukaresti angol követ előtt és memorandumot nyújtottak át, amelyben a romániai cionista ifjuság tiltakozásának adnak kifejezést a Simpson-jelentés és az angol Fehér Könyv ellen. A romániai cionista ifjuság szolidárisnak jelenti ki magát Weizmann Chaim lemondásával és követeli, hogy Anglia teljesítse a zsidó nemzeti otthonnal szemben a világ zsidósága és a nemzetközi fórumok előtt vállalt kötelezettségeit.

Greeg angol követ a memorandumot átvette és megígérte, hogy el fogja juttatni ugy az angol külügyminisztériumhoz, mint a gyarmatügyi minisztériumhoz.

A letartóztatott szovjetkém kihallgatása az éjszaka folyamán egyhuzamban tartott. Clatanu jólöltözött ember, esomaga jó életmódhoz szokott emberre vallanak. Nagykultúrájú ember, aki a sziguranca szerint a legveszedelmesebb szovjetkémek egyike lehetett, amire az a körülmény is vall, hogy években keresztül nem leplezte le senki, holott halottnak volt minősítve. Kihallgatása után Clatanut Bukarestbe szállították erős fedezet mellett.

Morganék január 1-én átveszik a romániai telefonhálózatot

Jövő év májusában Románia tökéletesen belekapcsolódik a nemzetközi telefonhálózatba

Bucuresti—Bukarest, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Grigore Filipescu, a telefónársaság elnök-igazgatója, a Luptanuk adott érdekes nyilatkozatában ismerteti a Morgan-esoport romániai terveit. Filipescu elmondta, hogy Morganék január elsejével kezdődőleg átveszik a romániai telefonszolgálat irányítását. A telefonszolgálat átszervezésére és ujjaépítésére egyelőre öt éves programot dolgoztak ki. A program szerint 1930 május 1-ig el fog készülni a bukaresti—temesvári új vonal, amelynek segítségével össze fogják kapcsolni Romániát a Nyugattal. A jövő év má-

jus elsejével kezdődőleg Bukarestből beszélni lehet majd ugy az összes európai államokkal, mint a két Amerikával. Ugyancsak a fentebbli időpontig el fog készülni a bukaresti—nagyvárad és a bukaresti—jasi új vonal, amelyek segítségével a jelenlegi beszélgetések háromszorosát lehet majd ebonyolítani. Az első munkaév investíciói hétszázmillió lejt emésztenek fel. Ezzel szemben a társaság el van határozva arra, hogy a romániai telefonszolgálatot a legmodernebb alapokra fekteti. Az európai államok közül Spanyolországnak van a leg-tökéletesebb telefonszolgálat. Grigore

Filipescu reméli azonban, hogy négy-öt év múlva a romániai telefonszolgálat el fogja érni a spanyol nivót. A továbbiakban elmondta Filipescu, hogy Románia huszonöt városában teljesen ki fogják cserélni ugy a huzalokat, mint a készülékeket, amelyeket a legmodernebb felszereléssel fognak helyettesíteni. Filipescu cáfolta, mintha az állam és a telefónársaság között konfliktus keletkezett volna, majd kijelentette, hogy bárkivel szívesen tárgyal, de állás-kérényekkel ne menjenek hozzá, mert a telefónársaságnak nincs szüksége színekuristákra.

Egész Ausztria területén házkutatásokat rendeltek el a szocialista párhelyiségekben

Bécsúhelyen két gépfegyvert és ezer fegyvert foglaltak le — Az egyetem előtt összeverekedtek a nemzeti szocialista és demokrata diákok

Bécs, november 4. Az osztrák belügyminisztérium rendeletére ma délelőtt egész Ausztria területén házkutatásokat fogantatosítottak a szocialista párhelyiségekben, irodákban, szerkesztőségekben és egyéb agitációs központokban. Az intézkedés okán azt hozzák fel, hogy gyanu merült fel a szocialdemokraták ellen abban az irányban, hogy fegyvereket rejtegetnek.

Bécsben a legnagyobb apparátussal rendőrség és esendőri karhatalommal vonultak fel a IV. kerületi párhelyiségekbe, ahol egyuttal az Arbeiterzeitungot is előállítják.

Vidéken magánlakásokban is kutatnak fegyverek után.

A vidéki városokból beérkezett jelentések szerint Grazban és Innsbruckban a kutatás a késő délutáni órákban még folyik. Bécsúhelyen a párhelyiségekben két gépfegyvert, ezer fegy-

vert és hozzájuk tartozó municiót, Mödlingben ugyancsak két gépfegyvert és többszáz fegyvert találtak és foglaltak le. Bruck an der Murban a esendőrség drótsóvénnyel vette körül a párhelyiséget s csak ezután fogott hozzá a házkutatás fogantatosításához. Az esti órákban Bécsúhelyről érkezett jelentés közli, hogy a városházán is találtak fegyvereket.

Több estilap megállapítja, hogy a kormánynak a Schober-kormány uralma idején törvényerőre emelt belső lefegyverzési törvény megadja a módot arra, hogy fegyverek után házkutatásokat rendeztesen, de ugyanakkor követelik a hasonló elbánást a jobboldali szervezetekkel szemben is.

Estig Innsbruckban hat gépfegyvert, 130 láda municiót és számos fegyvert foglaltak le. Felső-Ausztria több városában is kutatnak fegyverraktárak után.

Hellmer bécsúhelyi tartományfőnökhelyettes a nála megtartott házkutatás elleni tiltakozó táviratot küldött a szövetségi kormánynak.

Bécs, november 4. Az egyetem előtt ma délben nemzeti szocialista és demokrata diákok összeverekedtek. Mind két pártbeli hallgatók rópcédulákat osztogattak s ennek során támadt közöttük az összeütközés. A nemzeti szocialisták többségben voltak. Alaposan helybenhagyták a demokratákat, elszedték tőlük rópcéduláikat és a téren a rópcédulák tömegét elégették. Később az ueca népe is belesodródott a verekedésbe s ekkor a rendőrség is beavatkozott a rendezavarásba. A karhatalmi osztagok szétkergették a verekedőket.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

él. Nem olvastam, et, amely mellett m az volt, hogy tu, gy olyan emberek mint Freud, Jakob n. Poincaré, Thohove-Kalergi stb. ezer levelet és távdom elolvasni őket. a Halsmann-estet zországba utazom. ak. Azután be akakaimat. Egy évem vagy valamelyik y a párizsi techniki. de előbb a telm. rtja a per revizió

ert a legkitűnőbb mellettem vannak, em sikerül, hazame otthon fogom kértását és a rehabili. szabadulásom után felkísért a bécsi negremültem, mert agadnak majd egy rt okozott hazája. l a szívélyes fogad uláltak szabadulá. kása szerint tejjel ált meg a konzul eztem magam elő a felsőes érzést n a barbár Eszak hetem. nem köszöni meg ket esztendei szenvevesebb, amivel az ptatt.

a nép- gban

pszámlálásról

lis törvény alap- sra. A népszám- y központi bizott nek elnöke Gusti iváló szociológus. isztérium minden s. municipiumok atust nevezett ki. rányitani fogják. r ember egy-egy r felügyelete alá számlálást magát enzorok végzik. 80 család van a eszen 60 ezer em- számlálás techn- amely ezenkívül st igényel és kö- ejt fog felemész- napján az összes valamiat az ösz- autók a népszám- elközésére állnak enzor végzi a nép

gyujtok

gei természetesen rragadnak arra okat, akik ilyen maguknál, vagy oznak. Teszik ezt t a feljelentőnek r a büntetésből rása szerint 1000 Ilyen feljelentés rendőrségre C. F. akinél az egyik gyujtot talált. A rendőrségre vit- vet vettek fel az lejt kellett volna szetesen nem áll mesak a letartóz- családjának nin- alád algha keres ezer lejt havon- at kell szállita- l börtönbüntetés etölteni a pénz- ig a törvény sze- j ellenében egy- tendő", a pórul- pot kell letölteni an.

OSZTRÁK OSZTÁLYORSZÁJÁRÉK
84.000 sorsjegy, 42.000 nyeremény
FÖNYEREMÉNY:

20,000.000 Lei
(Húsz millió Lei).

PRÉMIA ÉS NYEREMÉNYEK:

12,000.000
7,500.000
2,500.000
2,500.000
2,000.000

Összesen 42.000 nyeremény.

330 Millio Lei összerértékben.
Azonnali készpénzre való nyereményfizetés
államilag garantálva, Nincsen levonás.
A sorsjegyek fele nyer.

Sorsjegyárak:
1/1 1200 Lei, 1/2 600 Lei, 1/4 300 Lei.
Fizetés a sorsjegy vétele után.

A. GAEDICKE & Co.
Wien, L. Franz - Josefs - Kai 47.
Megrendelésnél clegendő egy levelező lap.

Húzás november 18-20-án.

Az épülő Borsán

52 ház építését kezdték meg Borsán, de még nincs pénz az építkezések befejezéséhez

Hét ember egy pincében — A ruhaneműk kiosztása rendszeresen folyik — „Nincs, nincs, nincs...”

A borsai segély-bizottság kölcsönéből kezdődtek meg az építkezések

Borsa, november 4. (Az Uj Kelet ki-küldött tudósítójától.) Lassan permetező esőben kuszák fel autónk a máramarosi havasokra. Az ott, csapzott, felhőburkolta hegyek ágaskodnak körülöttünk, tövükben meghúzódó apró, nyomoruságos falvakkal. Az az érzésünk, hogy most jutottunk el oda, ahol még a madár se jár. Embermagasságnyi, szörnyűséges faviskók mellett fut az autó. Az ablakból itt-ott egy-egy szakállas zsidó arc mered ránk, mintegy kérdezve, hogy ezek vajjon mit keresnek itt? A halálra ítélt Máramaros ez, leírhatatlan nyomorával, járhatatlan utjaival, félelmetes hegyeivel és a falvaiban dúló szenvedélyekkel, amelyeket ez az őszi esőben még mordabbnak látszó vidék jelképez az idegen előtt. Az utakon a közlekedés életveszélyes. Félig elmosott sártengerben, tengelyig gázol Chevroletünk a vízben. Leszakadt hidhoz érünk és Istennek ajánlva lelkünket, hajtunk neki a patáknak. Félméteres vizen keresztül jutunk a tulsó partra. Biztoskezi salfőrünk lélekjelenlété nélkül háromszor is kifordultunk volna az autóból. Egy negyedóra múlva szakadó esőben kiszalunk és hátulról toljuk az árokbaacsuzott kocsit. Két koldus: egy zsidó és egy román bámulja erőfeszítésünket és tartja békés egyetértésben a markát. Az ember azt a következtetést vonná le, hogy a koldusság összefügg az emberekkel. Békésen koldul együtt a zsidó a románnal.

Szép modern vashid emelkedik előttünk. Ugy fest ezen a vidéken, mintha frakkot húztak volna egy parasztra. Most már közeledünk Borsához. Moisin község. Kérünk az esős zónából és napfényben érünk a faluba. Déli egy óra. A vasárnapi munkaszünetben mint ácsorognak román és zsidó parasztok. Az autóból nézve őket, nem is sejti az ember, hogy milyen szenvedélyek dühnek itt, hogy még mindig nem tüntek el a horizontról azok a lángok, amelyek az égő Borsából csaptak fel a magasba és szórták szét a gyűlölet fényét az egész vidékre. Újabb autóbaleset után délután kettőkor érünk Borsára. Végig a hosszú falun, poloskarágra, szörnyű faviskók között, az ácsorogó parasztok, itt-ott egy-egy csendőrel spékelve, érdeklődve bámulják a Borsán ritka családtagosságát: az autót. Beérünk a zsidó negyedbe.

Épülnek a házak...

Jobbra is üszök, balra is üszök. De az üszök között már pirosanak az épülő házak, már látszanak a megkezdett építkezések nyomai. Apró, egy-két-háromszobás téglaházak épülnek itt négy hét óta: a borsai segélybizottság kölcsönéből megkezdtek a leégett Borsa újjáépítését. Felszabadulunk a szorongás alól, amely mindenkit elfog, aki ezen a vidéken végigutazik. Itt már munka folyik, itt már építő munkában folytatódik a zsidó együttérzés eredménye. Abból a kis pénzből, amit eddig összegyűjtöttünk, megpróbáltuk még a fenyegető tél előtt tető alá juttatni a borsai zsidókat. Ötvenkét háznak vetették meg az alapját itten, amelyből negyvenet kezdett

A német nyelv

magántanulás utján való elsajátítására alkalmas nyelvtanok.

A német szöveg is latin betűkkel lett szedve.

Schidlof dr. „1000 szó“ levélszerinti módszere 10 füzet mappában. 204 lej.

Schenk: Magyar-német beszélgetések a társalgás begyakorlására. 51 lej.

Lingua-nyelvtanok: Német nyelv magántanulók számára, I. rész kezdőknek. Kötve 204 lej.

Lingua-nyelvtanok: Német nyelvtan és gyakorlókönyv, II. rész haladóknak, költéses. Kötve 238 lej.

Schenk: Német zsebnyelvkönyv. 51 lej.

Vidékre utánvétellel küldi
Lepage, Cluj

meg építeni a borsai segélybizottság. Az erdélyi cionizmus egyik régi harcosa, Noszin Mór mérnök vezeti a munkálatokat és próbál házakat csinálni a semmiből. A régi faházak helyett favázás téglaházakat építenek a leégették. Egy-egy ház már készen áll, természetesen vakolatlanul, mert arra gondolni sem lehet, hogy valamelyik házat befejezhessék a tél beállta előtt. De ezeket a házakat nem a segélybizottság segítségével építették, hanem a pénzesebbek, akik már előbb hozzáfogtak az építkezésekhez.

A segélybizottság panasza

Borsán senki nem fogadta a kolozsvári központi bizottság kiküldöttét, úgy látszik a borsai posta kissé feledékeny. Elfelejtette kézbesíteni a pénteken feladott táviratot. Néhány perenyi keresgélés után teremtjük elő Fruchter Herzet, az építkezési szövetkezet elnökét, aki tudtunkra adja, hogy Noszin Mór mérnök Szigetre utazott, hogy Iuga prefektussal tárgyaljon és csak pár óra múlva érkezik vissza. Fruchter végigkalkulál az épülő házak között. Egy csoport szakállas zsidó családokhoz hozánk. Itt it, ott is üszkösödő gerendákon, a leégett házak talapzatának körönsain kell keresztülvágnunk, hogy a szétszórtan megkezdett építkezésekhez jussunk. Közben egy-két pince mellett megyünk el. Ide húzódtak meg azok, akiknek a gyűjtogatás előtt még házuk sem volt és így nem építhettek, mert telkük sincsen. Ezekben a pincékben látható a maga teljességében a borsai nyomor. Hét-nyolctagn családok egy öt méter hosszú, öt méter széles pincében, ahol minden együtt van: a megmaradt libák, az el nem égett áruk, az ágyat pótló szalmazsákok és rongyok, hat szurtos, pajészes gyerek, a leírhatatlan levegő és a leégett ház talapzatán át becsurgó esővíz.

Nincs, nincs, nincs — mondja Fruchter Herz, amikor megkérdezzük, hogy mit fognak ezek az emberek csinálni, ha beáll a tél. Nincs pénzünk. A segélyakció olyan lassan folyt és a kétmillió olyan kevés, hogy csak nemrég kezdhetjük meg az építkezéseket. Ezek az emberek nem építhetnek házat, mert nincs telkük, meg kell hogy várják, míg felépülnek a házak és akkor szorítunk nekik is helyet egy lakásban. A segélybizottság kilencven ház felépítését akarta, meg is kezdünk ötvenet, de ha nem jön a kormánysegély, ha nem erősödik a gyűjtőakció, talán be sem fogjuk fejezni a tél előtt. Negyvenötvenezer lejes segélyeket utaltunk ki azoknak, akik kijelentették, hogy építeni akarnak. A segélybizottság beszerelte az olesó anyagot és megszervezte az építkezést. A munkások felfogadásánál is befolyásoltuk az építkezéseket. Elsősorban megállapítottuk, hogy hány családtag van. Ahhoz mérten alkalmaztunk munkásokat. A munkáknál éppen úgy dolgoznak a román, mint a zsidó szakmunkások. Sok román munkanélküli écsmester és kőműves kapott munkát. A segélybizottság keresztény családoknak is folyósít hitelt, akik a zsidóknak körzétébe tartoztak. Most minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy legalább a megkezdett munkákat befejezzük. Várjuk az államséglét...

A ruhasegélyek kiosztásánál

Noszin Mór megérkezéséig várunk kell, hogy az ügyek állását alaposan megbeszéljük. Elmegyünk abba a házba, ahol a beérkezett természetbeni adományokat halmozták fel. Mint egy hatalmas ócskaruhakereskedés, úgy néz ki ez a szoba, ahol ládákból összetakolt asztalokon, (az asztalokat azokból a ládákból készítették, amelyekben a ruhaneműk érkeztek) a földön és a falra akasztva felhalmozták a többé-kevésbé viseltes ruhákat. Minden van itt, ami viselhető és ami viselhetetlen. Egy-egy jószívú uriaszony még magassarku, kivágott bál cipőket is küldött a borsai zsidóasszonyoknak. Diszkrétan dekolált pongyolák is akadnak és sok stoppolásra váró férfi és mérsékeltbű meunyi-

ségben női harisnya. Árván és elhagyottan kopott zsakett lóg a szoba egyik sarkában. Mosolyogni való is van ebben a sok szerencsétlenségben.

Kevés a foka, sok az esztimó...

Talán ezzel a kiosztással van a legtöbb dolog Borsán. Kilenecszáz lélek vár ruhát és harisnyát, cipőt és tálkabátot. Az így beküldött viseltes holmik csak

elégedetlenségre adnak okot, mert nem lehet senkit kielégíteni addig, míg az összeseket egyszerre el nem látják ruhaneműsegéllyel. Elképzelhető, hogy milyen nagy volt az öröm Borsán, mikor kibontottuk a magunkkal hozott holmikat: az egyik erdélyi szövőgyár háromszáz pár harisnyát adott a borsai segély alapnak és most azokat hozta el magával Lax Salvator, a központi segélybizottság titkára. Ezt már el lehet osztani valahogyan. Minden családnak jut egy pár harisnya...

Sok az esztimó... A ruhaneműk kiosztását másként, központosítottabban kell megszervezni... Kell itt minden, minden kis rongynak akad helye Borsán. Mert munkája nincs a Máramarosban senkinek. Lakása nincs, kosztja nincs. A segélybizottság hetenként három-három kiló málélisztet oszt szét családonként...

Amiről részletesebben a jövő számunkban fogunk beszámolni.

Barzilay István

Nyilvánosságra hozták a német birodalmi költségvetés előirányzatát, mely már lényeges redukciókat tartalmaz az egész vonalon

A postaügyi miniszter kilátásba helyezte a postai díjak leszállítását

Berlin, november 4. Tegnap nyilvánosságra hozták a birodalmi kormány 1931. évre szóló költségvetés-előirányzatát.

A főbb tisztviselők 20, a többi tisztviselők 6 százalékos fizetéscsökkenése a költségvetési előirányzatban már bele van kalkulálva. A külügyminisztérium költségvetésében erősen mérsékeltek a külföldi német iskolák támogatását, ugyszintén a külföldi művészeti támogatás költségeit. Az elnök választás 1932-ben bekövetkező költségeire az előirányzat százezer márkát szán. A tengerészeti költségvetés a flottaépítési programot hat évre oszt-

ja be. Ez idő alatt megépülnek Kielben, illetve Wilhelmshawenben a Prussen, Lothringen, Braunschweig, Elssen cirkálók, továbbá négy torpedóhajó és öt űrhajó.

Berlin, november 4. A birodalmi postaügyi miniszter az iparcikké árának olcsóbbodása esetére kilátásba helyezte a postai díjak bérmentesítését díjak leszállítását. A miniszter megafolta azokat a híreket, hogy a birodalmi kormány rádióadás bevezetését tervezné, valamint valótlannak állította azt a híresztelést is, hogy a posta a rádióelőfizetések díjait emelni akarná.

Rehabilitáltak Zeileis csodadoktort

Bécs, november 4. A bécsi orvostársulat tegnap ülésén szenzációs kijelentések történtek. A hírhedt és erősen támadott Zeileis nevű csodadorvost neves professzorok rehabilitáltak. Stefan Jelének professzor, a híres elektropathológus feltűnésteltető közléseket tett a gyűlésen. Elmondta, hogy kivizsgálta a jénai klinika egyik vezetőprofesszorának, dr. Ezsauanak kísérleteit. Ezsauanak ugyanis sikerült egereken kimutatni az elektromosság olyan hatásait, amelyek túlmennek a melegség által előidé- zett gyógyhatáson. Ezsau professzor most azzal a gondolatokkal foglalkozik, hogy bizonyos fajtájú betegségeket, amelyeknek kezeléséhez elektromos melegítő hatásokat vettek igénybe, ezentul

nem diatermiával, hanem magasfrekvenciájú elektromos mezőn való besugárzással kezelnek. A diatermia ugyanis csak felületesen melegíti a bőrt és az alatta fekvő sejtszövetet, míg a magasfrekvenciájú elektromos mezőn való besugárzás révén sikerült mélyebben fekvő testrészeket is átmelegíteni, úgy hogy a belgyógyászok ezentul egészen más kezelési eljárással fognak dolgozni. Ezzel tudományosan igazolták Zeileis csodadoktort, aki tudvalevőleg ilyen magasfrekvenciájú besugárzásokkal gyógyít. Ez az eljárás egyébként nem új, mert egy francia orvos, D'Arsonval már 30 évvel ezelőtt találta fel a magasfrekvenciájú sugarakat és maga is igen szép sikereket ért el velük.

Viharok, áradások, orkánok pusztítják Svájc, Németország, Anglia, Ausztria és Franciaország egyes részeit

Számos sebesülés, több halott és jelentős anyagi kár jelzi az elemi katasztrófák útját

Bern, november 4. Svájc több pontján orkánzerű viharok voltak. A legnagyobb pusztítást végezték az erős szélrohamok a Vierwaldstaetti tótól északra Schwyz-kanton területén, ahol háztetőket szakgattak le és sodortak el és az országutakon kocsikat és autótak felborítottak. Számos sebesülés és igen jelentős anyagi károkat jelentenek. A táviró- és telefonösszeköttetések megszakadtak, mert számos póznát az országutra és a vasúti sínekre döntött a vihar.

Berlin, november 4. Porosz-Sziléziában, Breslauntól északra, a lengyel határvidék közelében a Bartsch folyó erősen megáradt és helyenként ki is öntött, úgy, hogy Militsch, Kraschnitz és Herrstadt községek alacsonyabban fekvő negyedeit ki kellett üríteni. Az Odera felső és középső folyásán az árnívó alább szállott, de a Bartsch óriási víztömegei már újra duzzasztani kezdik az Oderát is. Az Elbe ára-

dása már nem veszélyeztet lakott területeket és a folyón holnap újra meg indul a hajózás, amit az áradás ideje alatt be kellett szüntetni.

Párizs, november 4. A vihar a francia főváros közelében számos táviró- és telefonvonalat megrongált. Rendb- hozásuk napokat fog igénybe venni.

London, november 4. Anglia déli és keleti partvidékén állandósultak az őszi viharok. A szélrohamok sebessége helyenként meghaladta a százharminc kilométeres óránkénti gyorsaságot. A vihart több órák felhőszakadás és jég- verés követte villámlással. A villámok két embert megöltek. A La Manche csatornában a hajó- és repülőgépforgalom szünetel. A partvidékekről nagy viharok jelentenek.

Bécs, november 4. A Semmeringen hatalmas felhőszakadás volt. A Mura felső folyásán és a Schneeberg magasabb régióiban nagy havazás indult meg.

LIGETI SAJ

Pláneurópa. szó. Valamily me, mely a pá briandi konce elernyedt hull erősíteni. Látt rakatban: így zon is, de egész pai utamon láttam annak Pláneurópa. Mert ime: alig splatról a Gra sorára, a 29. s jegyeztem — ria Fioris“ a állítja meg a „Arier, be bei Ariem!“ verzichten u (Szabad fo zsidók csak Füttyülünk a z Vannak, aki nak. Vannak, tészel reagálna zonyos: a kia hívóak, be az gyon kénszer lésem ideje ala tott be az üzle szottak ki a p finom kölnviz készletei. „Par nyeket nem és gyümölcsöz. Más üzletek kis cédulák ló Figyelmeztetés véletlenül is álma lehet a t

Igy néz ki a előtti Bécs. N vezetőitől az. áll a kérdés: I bunó? Az eg ülünk, jó bécsi ur, nagy lelke se Schutzbund a polgárok Bu séget“. Általán polgári kávéhá letben lovas- szállják meg a tai. Vigyáznak wehr tart ép lást. Azonban alig-alig röf megvetően né sorokat. Aztár tünk nyugodta

Ez még a re tündöklő belép gok a páholyok helyett Német Pataky énekel. A közönség tő nászvegeken. N szer jött a füg vonás után. M is sokkal jobb lozsvárt a zsi Bécsi barátom ház nagy, nyi a fényben us dagadóan mon nek. Sok felgár lesz itt polgár Nem tess. Ez gazdasági tény nek választási majd mindent nyek megteste galomé, a biz kívánó máé.

Egy frakció tás előtt megb a föld színéről litikai frakció az asszonyok liga. Tavaly dették az Am „Világ férfiai

LIGETI SÁNDOR:

Utazás Pláneurópában

*

Bécs, október végén.

Pláneurópa. Megint egy divatos jelző. Valamilyen új német könyv címe, mely a páneurópai mozgalom s a briandi koncepció körül támadt, de elernyedt hullámverést akarja megint erősíteni. Láttam ezt a könyvet sok kirakatban: így Bécsben, a Stefansplatzon is, de egész közép- és nyugateurópai utamon igen kevés szimpotomáját láttam annak, hogy akár Pán- akár Pláneurópa megszületni készülne. Mert íme: alig fordultam be a Stefansplatzról a Graben széles és forgalmas sorára, a 29. számú házban — jól feljegyeztem — egy bizonyos „Parfumeria Floris” nagy kirakatplakátokkal állítja meg a járókelőt.

„Arier, besorgt eure Einkäufe nur bei Ariem!” „Auf jüdische Kunden verzichten wir!”

(Szabad fordításban: Árják, nemzsidók csak árjaknál vásároljatok! Fűtülünk a zsidó vevőkre!)

Vannak, akik hangosan bosszankodnak. Vannak, akik megvető közlegyintéssel reagálnak a kihívásra. Egy bizonyos: a kiabáló plakátok csak kihívók, be az üzletbe azonban nem nagyon kényszerítik a vevőt. Megfigyelésem ideje alatt egyetlen árja se nyitott be az üzletbe vásárolni. Hiába láttak ki a plakátok mögül a kirakat finom kölnivizeit, parfümjeit s borotvakészleteit. „Parfumeria Floris” részvényeket nem ajánlok többebeiktetés és gyümölcsötözés céljából.

Más üzletek ajtaján szerényen csak kis cédulák lógtak: „Arische Firma”. Figyelmeztetés a vevőknek, nehogy véletlenül is betévedjenek. Csöndes álma lehet a tulajdonosoknak.

Igy néz ki a parlamenti választások előtti Bécs. Nagyvállalatok nagyfejtő vezetőitől az újságírók kisemberekig áll a kérdés: *Heimwehr, vagy Schutzbund?* Az egyik Ring-kávéházban ülünk, jó bécsi haboskávénál. Jön egy úr, nagy lelkesedéssel: „Se Heimwehr, se Schutzbund. Schober megcsinálja a polgárok Bundját. Vállalta a jelöltséget”. Általános ujjongás, zug a jó polgári kávéház. Kint az esti szürkületben lovas- és gyalogos rendőrök szállják meg az utcát. Schober csapatai. Vigyáznak a rendre, mert a Heimwehr tart éppen lampionos felvonulást. Azonban gyenge kis tüntetés volt, alig-alig rőfnyi, a rendőrök szinte megvetően nézik az elvonuló négyes sorokat. Aztán esend és rend. Mehetünk nyugodtan az Operába.

Ez még a régi Bécs. Estélyi ruhák, tündöklő belépők, frakkok és szmokingok a páholyokban. Csak Kurz Zelma helyett Németh Mária, Slezák helyett Pataky énekel. Két magyar kedvenc. A közönség tüntetően tapsol a felvonásokon. Németh Mária tizenegyszer jött a függöny elé a második felvonás után. Meg is érdemelte. Pataky is sokkal jobb volt, mint tavaly Kolozsvárt a zsidó kórház koncertjén. Bécsi barátom magával huz az Operához nagy, nyitott erkélyére, rámutat a fényben uszó Ringre s önérettől dagadóan mondja: *Látja, ez kell Bécsnek. Sok fény, jó zene és akkor nem lesz itt polgárháború.*

Nem lesz. Ez az ugynevezett komoly gazdasági tényezők véleménye is. Lesz nek választási izgalmak, de Schober majd mindent kiegyenlít. Nagy remények megtévesztője ő. A polgári nyugalmé, a biztonságé, a megmaradni kívánó máé.

Egy frakció azonban már a választás előtt megbukott. Valósággal eltűnt a föld színéről. Igaz, hogy nem is politikai frakció volt. A férfiak lázadása az asszonyok ellen. A Männerschutzliga. Tavaly még nagy plakátok hirdették az Am Hof tájékán, hogy: „Világ férfiai egyesültek”. Minden

férfi, aki a mostani nőuralommal, a nők előjogaival, a himneműek hátrányos társadalmi helyzetével elégedetlen volt s aki a feminizmus esküdt ellenségének érezte magát, jelentkezett csekély díjak lefizetése ellenében a Männerschutz-ligában. De mint minden üzlet manapság — a férfiak védelme sem bizonyult jónak. A Männerschutz-liga feloszlott s helyiségét egy sokkal erősebb szervezet: a bécsi Tierschutzverein bérelte ki. Harcias asszonyellenes plakátok helyett most békés állatvédő propaganda papírok s kutyaeledel-reklámok borítják a kirakatokat.

Ennek a helyiségnek tulajdonosa nem busul. Mindegy volt neki, Männerschutz vagy Tierschutz, a fő, hogy nem áll üresen a boltja. De annál inkább busulhat az a sok száz bécsi háziúr, akik elvesztették bérlőiket s kiragasztották a nagy „kiadó” cédulákat a csukott redőnyökre. Megdöbbenő, hogy egy év alatt, mióta utoljára Bécsben jártam, mennyi helyiség ürrült ki. Ott sem lehet rózsás a kereskedelem helyzete. Ilyen külső jelek jól mutatják.

Mégis, egy jó üzlet jól megy Bécsben is. Az *Öst. Tabakregie*. A *dohány monopólium*. Nemesak Ausztriában, Svájcban is van gyára. Exportálva Európába minden államába szivart, cigarettát, pipadohányt. Finom, illatos, kívánatos, jóformájú dohányműveket. A mozgékony s kereskedelmi szellemmel úgy látszik bőségesen ellátott direkción folyton újabb és újabb termékekkel lepi meg a közönséget. Tömeges a kereslet az új óriási „Gros-Glockner” szivarokból. Olesőbb, mint az itthoni Regalia-Media, de ennél jobb és kiadósabb. S mennyi reklám szolgál a Tabakregie propagandájának! Színesen illusztrált árjegyzékek, gyönyörű mintakollekciók erősen esbítják a nemdohányzókat a Regie kliensei közé. Bécs a dohányosok Eldorádója. Különösen a mi, keleteurópai szemüvegünkön keresztül.

A volt Habusburg-kávéházban szivom szivaromat a jó fekete kávé mellett. Gross-Glocknert természetesen. Nagy esomó képeslapot tesz le mellém a pincér. Kinyitom a legfelsőt: Der

Friss mint a tavaszi nap virradata...

A Perle de Paris illata a jóízű hölgyhöz szól

Legyen is finom illata, — a Perle de Paris hódolat a női haj dől.

Eau de Cologne

Perle de Paris

distillée par

Lady

Perle de Paris-Rouge et Noir-Jockey Club-Corse

Raucher, kiadja az osztrák Tabakregie. II. évfolyam, megjelenik minden második szombat. Érdekes cikkek, természetű, dohányzásra gerjesztő illusztrációk, az osztrák monopól-propaganda legszellemebb terméke. Külön rovat a dohányosok reklamációjának: aki rossz cigarettát, szivart vásárolt s bekiáltja a szerkesztőségnek, a szerkesztői üzenetekben természetbeni kárpótlást jeleztek számára.

ra... Eljártunk a Regie igazgatóságánál, amely eleget tett reklamációjának és elküldtünk b. címére 20 drb. Khedive cigarettát, remélve, hogy ezek minőségével meg lesz elégedve...

Milyen jó is a bécsieknek! Mert ki kárpótól itthon bennünket, ha kemény és tömött a Regale cigarettá s nem szel jól a Britannica? Talán az RMS? Talán a sóhivatal? Igen: a sóhivatal!

Ma zajlanak le Amerikában a parlamenti választások

Egy milliárd dollárt folyósított az amerikai kormány közmunkákra — Ujabb óriási arany-szállítmányok érkeztek Amerikába

Washington, november 4. Az Egyesült Államokban holnap lesznek a parlamenti választások. 435 képviselőt választanak és a 95 tagú szenátus tagjainak egyharmada is holnap kerül választás alá. Az amerikai képviselőház tagjai között 268 volt republikánus, 163 pedig demokrata és négy képviselő hely üresedésben volt. A szenátusban 55 volt a republikánus szenátorok száma, akiknek egyrésze azonban nem mindig szavazott a kormányra. A szenátusban 39 demokrata és egy pártokivüli szenátor is helyet foglalt. Képviselőválasztók azok, akik legalább 7 éve amerikai állampolgárok és 25-ik életévüket betöltötték, a szenátorválasztóknak 9 éves állampolgársággal kell bírniuk. Itt az alsó korhatár 30 év. A törvényhozó testületek csak a jövő év decemberében fognak összeülni, ha csak Hoover elnök rendkívüli ülészakara össze nem hívja a parlamentet. Ez a parlamenti szokás még abból az időből maradt fenn, amikor nem volt az Egyesült Államokban kiépített vasúthálózat és az időjárási viszonyok is kedvezőtlenül befolyásolhatták a távoli vidékekről Washingtonba igyekvő törvényhozók pontos érkezését. 29 államban egyébként ugyancsak holnap kormányzóválasztások is lesznek.

Washington, november 4. Az amerikai

kormány a munkanélküliség leküzdésére irányuló akció során a legközelebbi hónapok közmunkái céljaira egymilliárd dollárt folyósított.

London, november 4. Newyorkból jelentik, hogy Braziliából 16, Argentínából 24 millió dollár értékű arany-szállítmány érkezett amerikai kikötőkbe, úgy, hogy az Egyesült Államok aranykészle-

te lényegesen emelkedett. Az újonnan érkezett aranyon kívül egy hónapon belül Japánból 7, Kínából 1 millió dollár értékű arany érkezett. Utban van még Japánból további 6, Argentínából 5 millió dollár értékű arany.

Egyik gazdasági lap közlése szerint Argentína Angliába is nagyobb tétel aranyat szállít.

Földomlás temetett el Kolozsvár határában egy bányamunkást

Cluj-Kolozsvár, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma este megrázó tragédia történt a kolozsvári klinika előtt, amelynek egy szomszéd közszolgabeli munkás az áldozata. A Nagyesküvő községben lévő homokbányában dolgozott Tartia János munkás. Ma délben pontosan megjelent munkahelyén és egy mély gödörbe ereszkedett le, ahonnan a földet lapátolta. Egy szerencsétlen pillanatban földomlás temette maga alá Tartia, aki hangos jajszóval hívta munkástársait segítségül. Az odaérkező munkások negyedórás munka után tudták a föld alól kiszabadítani Tartia, aki súlyos belső sérüléseket szenvedett és áju-

lásból ájulásba esett. Tartia azonnal szekérrre tették és megindultak vele Kolozsvárra, hogy a klinikára szállítsák. Tartia egész uton fájdalomról panaszkodott. Mikor a klinika elé értek, Tartia még élt, de alig emelték le a szekérről, anélkül, hogy orvosi segélyben részesült volna, kiszendetett. Tartia holttestét visszazárlították Nagyesküvőre.

A KÖNYVPIAC SZENZÁCIÓJA: INFANTERISZT SVEJK. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYV-OSZTÁLYÁBAN.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— November 16-án országos uccai gyűjtés lesz a Keren Kajemeth javára. Dr. Fischer Tivadár országgyűlési képviselő intervenciója alapján Hatiegan professzor, munkaügyi miniszter engedélyt adott a Zsidó Nemzeti Alapnak, hogy november 16-án az egész ország területén uccai gyűjtést rendezzen. A Keren Kajemeth országsszerte megtette az előkészületeket, hogy az uccai gyűjtések menél imponasabban és menél sikeresebben bonyolódjanak le.

— Zsebmetszők konjunkturája. Az utóbbi hetekben Kolozsváron túlságosan elszaporodtak a zsebmetszők. A királynapok és a most lezajlott egy hétig tartó nagyvásár után tömegesen érkeznek feljelentések a kolozsvári rendőrség bünyügyi osztályára. Ma délelőtt Pungut Manó, az ismert kolozsvári háztulajdonos tett feljelentést a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik zsebéből ellop-ták kétezer lejt érő ezüst cigarettatárcáját és egy értékes varrógépet képviselő zálogcéldulat. A rendőrség bevezette a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

— Brutalizálják a lengyelországi német kisebbségeket. Varsóból jelentik: A német kisebbség pártjának katonai tagozata tiltakozó táviratot küldött a lengyel belügyminisztériumba, melyben szövegezték az utóbbi napokban németeket ért sérelmeket s bejelentve, hogy nyilvános helyeken, sőt lakásokban is a németek brutalizálása és terrorizálása tovább folyik, védelmet kérnek a kormánytól a nacionalisták akciói ellen.

— Hiába vártak Madridban a G. 38. óriásrepülőgépre. Madridból jelentik: A spanyol főváros repülőterén a G. 38. óriásrepülőgépre óriási tömeg várakozott. Ott volt a várakozók soraiban a spanyol kormány több tagja is. A gépre hiába vártak, mert vissza kellett térnie a motorok hibái miatt Barcelonába. A G. 38. holnap indul Madridba.

— Birodalmi döntőbíróság alakult Angliában. Londonból jelentik: A birodalmi konferencia kidolgozta a birodalmi döntőbíróság szabályzatát. A bíróság a dominionok egymásközötti vitáiban lesz hivatott dönteni. A bíróság öt-tagú lesz.

— A meggyilkolt ügyvéd ügyében a brassói tábla elrendelte a bizonyítás kiegészítését. Brassói tudósítónk jelenti: November 3-án a brassói Királyi Ítéltábla második szekciójának tanácsa Panu bíró elnökletével tárgyalta dr. Kozma Miklós ügyvéd gyilkosainak ügyét. A gyilkosságért 15 évre ítélt Ács Sándor hordágyon hozták fel a terembe, ahol többibben elájult és idegcsokkot kapott. Az elnök rendelkezése a szerencsétlen embert kivették a folyosóra, úgy, hogy csak a vele közös háztartásban élő Pater Katalin maradt a teremben. Az iratok felolvasása után Giurgiu János kolozsvári ügyvéd hosszasan ismertette ennek a szerencsétlen ügynek az előzményeit. Kéri mindenekelőtt, hogy a 15 évi fegyházra ítélt Ács Sándort vizsgál-tassák meg dr. Urechea és dr. Kernbach kolozsvári egyetemi tanárokkal, akik igazolhatják, vajjon teljes akaratereje és beszámíthatósága felett rendelkezte-e az ember, akkor, amikor dr. Kozma Miklós árverést kért egy olyan követelésért, amelyet már Ács Sándor kifizetett. Kéri a törvényszéknél fekvő periratesomokat, amelyekből kiderül az, hogy Ács Sándort tettének elkövetése után a csendőrok napokon át nem tudták kihallgatni. Kéri továbbá néhány tanúnak beidézését, akik bizonyítani fogják, hogy az áldozatul esett ügyvéd olyan magatartást tanúsított az árverés ideje előtt és alatt, amely, ha nem is menti, de magyarázza a tragédiát. Dr. Giurgiu János másfél óras beszéde után a Királyi Ítéltábla tanácsa határozathozatalra vonult vissza, amelynek eredményeképpen kimondotta, hogy elrendeli a bizonyítás kiegészítését és az ügy legközelebbi tárgyalására december 9-ikét jelelte meg határnapul. A tárgyaláson ügyvédek, bírákból és földművesekből álló közönség érdeklődéssel figyelte a tárgyalás menetét.

Elbocsátják az egyetemi hallgató tisztviselőket

A leépített középiskolai tanárok csendes demonstrációt rendeztek a közoktatásügyi minisztériumban

Bucuresti—Bukarest, november 4. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tagjai ma délután négy órakor minisztertanácsot tartanak, amelynek politikai körökben nagy fontosságát tulajdonítanak. A minisztertanácsban Popovici pénzügy-miniszter ismerteti fogja a konvertálási bank tervezetét, amelyet Manóilescu és Madgearu miniszterekkel együtt készített el. Mironescu miniszterelnök személyesen fog referálni arról a törvényjavaslatról, amely a tisztviselői kar megrostatásáról intézkedik. Hír szerint a javaslat arról intézkedik, hogy az összes egyetemi hallgató és főiskolás tisztviselőket, valamint azokat a tisztviselőket, akiknek férjeik is állami alkalmazásban vannak, el fogják bocsátani s ezzel mintegy 25 százalékos redukiót valósítanak meg a tisztviselői karban. Mihalache belügyminiszter beszarábiai tapasztalatairól fog beszámolni, Madgearu földművelésügyi miniszter pedig

azokat a törvényjavaslatokat fogja ismertetni, amelyek révén segíteni remél a mezőgazdaság súlyos helyzetén. A tisztviselő-elbocsátások, különösen a közoktatásügyi tárcánál történt nagy leépítések, az érdekeltek között nagy riadalmat és megdöbbenést kellettek. A közoktatásügyi szövegsége, hír szerint, tiltakozó akcióra készül a kormány által bejelentett megtakarítások ellen. Ma délelőtt 92 állását veszített középiskolai tanár jelent meg a közoktatásügyi minisztériumban, ahol csendes demonstrációt rendeztek iskoláik megszüntetése ellen. Costachescu közoktatásügyi miniszter fogadta az elbocsátott tanároknak egy küldöttségét, megígérte nekik, hogy még a közeli napokban közzé fogja tétetni az üresedésben lévő középiskolai katedrák listáját, hogy az állás nélkül maradt tanárok minél gyorsabban elhelyezkedhessenek.

— A tekei sakter tizenegy árvája. Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy a megboldogult dési főrabbi sírköveitől Hirsch Mór tekei metsző hirtelen összeesett és meghalt. A tragikus halál mindenféle nagy megdöbbenést keltett, annál is inkább, minthogy a 11 gyermek kiskoru és minden támasz nélkül áll. A község nem tudja őket eltartani, hiszen új sakterről is kell gondoskodni. A nagyszámu család irtózatos nyomorok van kitéve. Aki enyhíteni akar egy boldogtalan családon, küldjön özv. Hirsch Mór Teke címére bármily kis adományt. Jön a tél és az árvák ruha és fűtőanyag nélkül állnak. Az eddigi gyűjtés eredménye: Kappel Izraelné (Cluj) 300 lej, Friedmann Ignácné Cluj 200 lej.

— Egyáltalán nem szerencsétlenség, ha egy héten egyszer öfjél után fekszik le az ember. Meggyőződve erről az igazságról, Kolozsvár összes intellektueljei, a kereskedők és iparosok mind lennmaradnak esőtörtök éjféli s eljönnek a Magyar Színház 11 órakor kezdődő előadására, amikor a világhírű tiróli önkés parasztszínház ad elő egy igen pikáns, zenés és táncos bohózatot. A darab címe: Egy megarvart szerelmes éjszaka (szerelemi kaland akadályokkal az Alpseksben). Jegyek előre válthatók a színház pénztáránál, vagy a Romania Artistica főtéri üzletében.

— Elfogtak egy veszedelmes rablóbandát. Budapestről jelentik: a rendőrség veszedelmes rablóbanda vezérét fogta el Mihályi Rezső sofőr és Vereczki Béla rovtornultu betörő személyében. A két betörő egy harminc tagból álló banda élén állott, a Nép-szálló volt a buvóhelyük és innen indultak el a betörések végrehajtására. Orgazdáik is meg voltak szervezve és ezeknek vezetője Róth Jenő debreceni kereskedő volt. A vezérek után csakhamar elfogták a banda összes tagjait, akiknek bünlajstromát most állítják össze.

— Jó emésztés — fél egészség. Székrekedés, bélrenyheség esetén Artin dragée normális ürüléshöz segít. Kérje orvosától.

— Dumpingárban kapja a humort a Garabonciás minden olvasója. Erdély egyetlen nivós élelappja számunként 8 lej egész évre 200, félévre 100 lej, miből 10 százalék a borsai tiázkárosultaké. Kiadó: hivatal Cluj, Str. Saguna 8.

— A máramarosszigeti Brith Trumpeldor teastelepei. A szigeti zsidó társadalomnak még élénk emlékezetében élnek azok a sikerült, eredeti zsidó atmoszférától fűtött estélyek, miket a szigeti Brith Trumpeldor a Korona-kávéház éttermében rendezett. Ezek a szombat estétként megtartott rendezvények sokban járultak hozzá a cionista ideológia népszerűsítéséhez s az egész mozgalomnak általánosan erős lendületet adtak. Az elmúlt esztendő sikerén felbuzdulva a Brith Trumpeldor vezetősége ezidén is meghatározta ezeknek a rendezvényeknek az állandósítását. Az első teastelepy az elmúlt héten szombat este lett megtartva, táncsal egybekötte, szép anyagi és erkölcsi siker mellett. A rendezés élén dr. Sternberg Aladár és Glanzmann Adolf állanak, csupa jólismert nevek a szigeti cionista mozgalomban s ez garancia annak, hogy ezek a rendezvények a legnagyobb siker jegyében fognak lezajlani.

— Megnyílt Cioflee képkiallitása. Cioflee Virgil, az ismert örómániai mecenás kilencen darab festményből álló képgyűjteményt ajándékozott a kolozsvári egyetemnek. A képgyűjtemény fele Grigorescu és Luchian-képek, a két mester legszebb alkotása. A képek az archeológiai intézet három termét töltik be és bármelyik nagyváros gyűjteményének díszére válhatnának. A General Gherescu uca 2. szám alatt lévő muzeum vezetője, Daicovici professzor, aki finom ízléssel, hozzáértéssel és nagy látkörrel rendezte be a muzeumot is. A kiallitást naponta délelőtt 11—1 óráig lehet megtekinteni. Belépő díj nincs.

— Amerikában megalakul a világ legnagyobb bankja. Newyorkból jelentik: Amerika pénzügyi körében egy gigászi méretű bank felállítását tervezik. A bank egyetlen rendeltetése az lenne, hogy segítséget nyújtson a nehézségekkel küzdő gazdasági piacoknak és igyekezzék enyhíteni az egyes államokban a gazdasági válságot.

— Spanyolország háromszázezer tonna kőolajat vásárol. Madridból jelentik: A spanyol petróleum-monopólium igazgatósága megállapodást létesített a román kormányral 300.000 tonna román petróleum-termék megvételére nézve.

— Mello Franco lett az új brazilai kormány külügyminisztere. Párizsból jelentik: A Havas távirati iroda jelenti Rio de Janeiroból, hogy Vargas tábornok kinevezte az új szövetségi kormány tagjait. Külügyminiszter Mello Franco lett, Brazília volt népszövetségi fődélegátusa.

— Bergson súlyos beteg. Párizsból jelentik: Bergson, a világhírű francia bölcsész, súlyos hűléssel agynak dőlt. Állapota ezidőszert közvetlen aggodalomra okot nem ad.

— Életbelépett az angol szénbányászati új rendje. Londonból jelentik: Az angol szénbányászati új rendje életbelépett. Fő alapelvei, mint ismeretes, a központi irányítás és a racionalizálás. Az érdekeltek az eddigi korlátlan szabadság helyére állított közös érdekek diktálta kényszergazdálkodás rendszerétől a termelés fokozását és az árak és a bérek javulását várják.

— Háromezeren keresték fel Halottak napján a bécsi kapucinusok sirboltját. Bécsből jelentik: A kapucinusok sirboltját Halottak napján mintegy háromezer ember kereste fel és főként Ferenc József szarkófóját virágokkal árasztották el. A sirboltban elhelyezett Károly képét is s a képet is elárasztották virággal.

— Sikerült eloltani az Oklahoma City közelében kitört új petróleumforrások tüzet. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint Oklahoma City közelében kitört új petróleumforrások tüzet sikerült eloltani. Az új petróleumforrások Amerika egyik leggazdagabb telepének ígérkeznek. Napi kapacitásukat legalább 75 ezer hordóra becsülik.

— Felépül a sartrouvillei merénylet áldozata. Párizsból jelentik: Carti, a sartrouvillei merénylet áldozata jobban érzi magát s bizonyára fel fog épülni.

— Kreuger Ivar a Balkán-államoknak nyújtandó kölcsönről tárgyal. Bazelből jelentik: Kreuger Ivar svéd pénzügyes tárgyalást folytatott a Nemzetközi Bank igazgatóival a Balkán-államoknak nyújtandó nagy nemzetközi kölcsön kibocsátásáról.

Schnirer 1931

Taschenbuch d. Therapie 194 lej
 Vidékre utánvétellel küldi

Lepage, Cluj

— A KOLOZSVÁRI ZSIDÓ EGYETEMI HALLGATÓK ISMERKEDÉSI ESTÉLYE. A kolozsvári egyetem zsidó hallgatói és hallgatónői a Menza rendezésében szombaton este tartják ismerkedési estélyüket a Salom-Club helyiségében. Az estélyt tánc fogja beárni.

— MUNKANÉLKÜLI ALKALMAZOTTAK JELENTKEZÉSE. A Magánalkalmazotti Federáció kolozsvári szervezete felszólítja az összes kereskedelmi alkalmazottakat és magántisztviselőket, akik jelenleg állás nélkül vannak, hogy a munkanélküli listába való felvétel céljából okvetlenül jelentkezzenek a szövetség tartományi titkárságának irodájában Str. Memorandului (Unió u.) 21. szám alatt (az udvarban balra) minden délután 4—8 óráig.

— A temesvári helyi csoport tisztújító közgyűlése. Temesvárról jelentik: Szombaton, november 1-én este a belvárosi izr. hitközség tanácstermében tartotta meg nagyszámu érdeklődés mellett a temesvári helyi csoport rendezévi tisztújító közgyűlést. A közgyűlést Vermes Ernő a Zs. N. Sz. utonnan választott országos ügyvezető-elnöke, illetőleg a helyi csoport elnöke nyitotta meg lendületes szavakkal. Vermes Ernőt perdekig ünnepelte a közgyűlés, majd Stern Henrik tartotta meg titkári jelentését. Dreschler Gyula pénztári jelentésében örvendetes tényként szövezte le, hogy a helyi csoport az utóbbi időben biztos alapokra fektette büdzséjét. Dr. Gara Dávid tartotta meg ezután ellenőri jelentését, majd dr. Weisz Artur tartotta meg nagyszabasu exozéját a KKL ezévi munkájáról. Utána a jogvédelmi referációját tartotta meg s ezzel kapcsolatban rámutatott különösen azokra az anomáliákra, amelyek a még rendezetlen állampolgárság ügyével kapcsolatban állandóan napirenden vannak. Stern Henrik K. H. referációját után Löbl Henrik tartotta meg ifjúsági beszámolóját. Az elhangzott referádák után dr. Brissker Ezekiel reflektált az elhangzott kulturreferátumra s sajnálattal emlékezett meg arról, hogy az ifjúság hebraizálása körül a helyi csoport nem érte el a kívánt eredményeket. Brissker szavaira Vermes reflektált, aki ugyan részben elismerte dr. Brisker felszólalásának jogoságát és aktualitását, azzal, hogy az egész szervezet ifjúság még nem beszél a héber nyelvet, de ezzel szemben leszögezte, hogy a szervezett ifjúságnak több mint 50 százaléka ma már közhazsnálati nyelvként is beszéli a nyelvet. A felszólalásra még Rothbart Jakab, Székely Zoltán és dr. Weisz Arnold reflektáltak. Ezután Vermes Ernő kegyeletes szavakkal emlékezett meg a helyi csoport két nagy halottjáról, dr. Vértos Adolfról és Neubauer Vilmosról, majd az egész tisztakar nevében beadta a lemondást s kérte a felmentvény megadását. Rothbart Jakab díszelnök korelnöki minőségében veszi most át a gyűlés vezetését, aki meleg szavakban méltatja Vermes Ernő elnöki munkásságát, majd felszólítására dr. Weisz Arnold a jelölő-bizottság nevében teszi meg az új tisztikarra vonatkozó propezióit. Ezután díszelnökök Rothbart Jakab és dr. Weil Adolf, elnök dr. Nobel Sándor, társelnökök dr. Gara Dávid és Löbl Henrik, pénztárnok Dreschler Gyula ellenőrk Márton Béla és Böhm János, háznagy dr. Gonda Márton, KKL-biztosok dr. Brissker Ezekielné és SalamonLászló K. H.-biztos Reiter Károly, ügyész dr. Weisz Arnold, jósvédelem dr. Weisz Artur, dr. Wiener Mór dr. Weisz Arnold. Választottak ezenkívül egy hetvenöt tagú választmányt.

OSVATH TIBOR:

Tizen nyugat felé

A világ hadifogoly irodalmában páratlanul áll ez a lélegzetfolytón izgalmas könyv. Két kötet füze 163, kötve 231. Vidékre utánvétellel küldi

Lepage, Cluj

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN.

Külön aki Amemiája

Kétmillió fon

London, november 4. A kiváló angol jogász nemrég a "tűnő" összekötő Capone, a rettentő birodalmi zel jutott a világ tevéjéhez, hogy kételesen vissza-nak az embernek többeket érdeklő-élet és lélekrege-hetne adni anna-hetne beszámolt a-írók előtt rend-pasztalatairól és

— Ai Capone ge — rendkívül-rül, amely csak-jár ki. Ez a tite-és lényegi, kü-nem nyilvánul-megnyerőbb, le-mén, az ember-elbűvölő, mag-mond, amit tesz-kintetben nem f-amit mondani-megselelezzik. egyénisége egé-mégis alarc ez, lanná teszi az é

— Amikor sz-ber, az első m-sarga a szem! s-mé, a csodálatos-arany sárgán c-hogy jó barát-kezet, mosolyog. A legnaivabb t-ban s a kedély-mek kedélyével-álaré...? Nem-állapítani.

— A haja is k-inoson sima s k-az ember, legin-vázhöz hasonló-opertbonviván-szinte meghuny-udvarias mozdú-áruinak el abbó-alább ötszáz gy-

— Szeretné lá-kerdezte és egy-írvitált. És el-keret, amelyne-szem láttam. Va-ban éreztem ma-redtem fel egy-e-fantasztikus ál-egy-egy „gunma-örösgének egy-e-lantottam meg. s-őleg teljesen a-általan nem kel-sát; elegáns vilá-fiak s a mosoly-lemén mosolya. tompa fények k-futott a hideg a

— A kert köz-a holdfényben: dája. Ennél szebb-hollywoozi mozi-nek. Közeli a ke-gerben motoreső-milliomosok ra-jelenti ez! És a-rágja! Ezeknél-nyöröböt nem s. Al Capone és a v-szeillenek egym-— No, most n-— mosolygott, a-somat.

— És végigm-husz szobáján, a-haig. Mindenből A konnya verse-hájával is!

— Mindent m-magam tervezte-képmása — mon-a hangján, hog-

VEGYE

1

HUZÁS
 Hivatalos nyer-beküldése ell-

Külön testőrsége van Al Caponenak, aki Amerika legelőkelőbb katonai akadémiáján nevelteti tizenegy éves fiát

Kétmillió fontot keres évenként a világ leghirhedebb banditája

London, november 4. Harry Brundin-ge, a kiváló angol származású büntető-jogász nemrég Amerikában járt és „kittünö” összeköttetései révén bejutott Al Capone, a rettegett bandavezér csodálatos birodalmába, Miami-ba. Olyan közel jutott a világ leghíresebb élő gonosz-zevojehez, hogy meg tudta rajzolni, tökéletesen vissza tudta adni a lelkét annak az embernek, aki ma talán a leg-többeket érdekli a világon. „Al Capone alet és lélekregénye” — ezt a címet lehetne adni annak az intervjunak, amely-ten beszámolt angol és külföldi újsá-írók előtt rendkívüli érdekességű ta-pasztalatairól és benyomásairól:

— Al Capone — mondotta Brundin-ge — rendkívüli titokzatosság veszi kö-rül, amely csak fejedelmi személyeknek jár ki. Ez a titokzatosság azonban belső és lényegi. Külsőségeiben egyáltalán nem nyilvánul meg. Al Capone a leg-megnyerőbb, legtekintélyesebb dzsentle-mén, az emberekkel való érintkezésben elbűvölő, magávalragadó. De amit mond, amit tesz, az soha, semmilyen te-kintetben nem fedi, nem adja vissza azt, amit mondani akar és amit valóban megselelszik. Bár lénye és elbűvölő egyénisége egészen természetesen hat, mégis alarc ez, amely teljesen láthatat-lanná teszi az életét.

— Amikor szembe kerül vele az em-ber, az első megállapítása az, hogy: sarga a szeme! Szeret éjszakázni s a sze-me, a csodálatos környezetben valóságos arany sárgán csillog. Kedvenc szokása, hogy jó barátainak a vállára teszi a kezét, mosolyog, sőt gyermekesen kacag. A legnaivabb tréfákon mulat a legjob-ban s a kedélye, egy megszületett gyer-mek kedélyével ér fel. Vagy ez is csak alarc...? Nem tudtam pontosan meg-állapítani.

— A haja is csillogóan fénylő, szinte kinosan sima s ha mozdulatait is figyel-i az ember, leginkább egy operettbonvi-vázhoz hasonlítható. Még pedig: egy jó operettbonvivánhoz. Kedves, lekötözött, szinte meghunyászkodóan alázatos és udvarias mozdulatai igazán semmit sem árulnak el abból, hogy eddig már leg-alább ötszáz gyilkosság terheli a lelkét.

— Szeretné látni a birodalmamat? — kérdezte és egy kényur mozdulatával invitált. És elindultunk megnézni a kert, amelynek csodásabbat még soha-sem láttam. Valóságos álombirodalom-ban éreztem magamat s csak akkor éb-redtem fel egy-egy pillanatra, amikor a fantasztikus álomkapunál mindenütt egy-egy „gunman”-t — Al Capone test-őrségeinek egy-egy rettegett tagját pillantottam meg. A „testőrség” tagjai kül-sőleg teljesen a gazdájukra ütnek, egy-általán nem keltik a bandita benyomá-sát: elegáns világfiak, kitűnő szalonfér-fiak s a mosolyuk; a tökéletes dzsent-lemen mosolya. Mégis a „mesterséges tompa fények kertjében” sokszor végig-futott a hideg a hátamon...

— A kert közepén valósággal csillog a holdfényben: Al Capone luxuszuszo-dája. Ennél szebbel még a legelőkelőbb hollywoodi mozisztárok sem rendelke-znek. Közel a kerthez hímálozik a ten-gerben moterosónakparkja: az amerikai milliósok raffiniációjának a tetejét jelenti ez! És a virágok! Al Capone vi-rágjai! Ezeknél szinompásabbat, gyö-nyörűbbet nem alkothat a műkertészlet. Al Capone és a virágok... Oh, hogy ösz-szeillenek egymással!

— No, most nézzük meg a házat is! — mosolygott, amikor látta álmétkodá-somat.

— És végimentünk az álomkastély husz szobáján, a hálószobától — a kony-háig. Mindenből a legszebb és a legjobb. A konyha versenyezhet a Savoy kony-hájával is!

— Mindent magam rendeltem meg, magam terveztem, minden az én ízlésem képmása — mondja és ószintén érződik a hangján, hogy dicsekedni akar. El

kell ismerni, hogy azzal, amit mutat, lehet is dicsekedni.

Amikor leülünk és beszélgetni kez-dünk, már látja, sőt érezteti az ember-rel, hogy ismeri a hatást, amelyet háza és környezete a látogatóra gyakorolt. És akkor lepi meg az embert a legjobban, amikor olyan dolgokról kezd beszélni, amelyekről igazán nem várna az ember ószinte megnyilatkozást a részéről:

— Tizenöt éves koromban nősültem — mondja elgondolkodva. Oh, Istenem, mi voltam még akkor. No, de ez nem fon-tos. A fontos az, hogy a fiam már tizen-egy éves s hogy a legelőkelőbb, legdrá-gább amerikai katonai akadémiának a növendéke. Meglátja milyen korrekt, kitűnő katona lesz belőle!

Az apa hangja csak úgy cseng a büsz-keségtől De én, hogy kissé visszapan-cesoljam, visszarántam ebből a magasz-tos pozóból, rögtön a következő kérdé-sel fordultam hozzá:

— Honnan vette a pénzt?

— Oh, kérem, gyerekség az egész — válaszolta már megint mosolyogva és könnyedén — Csikágó és más amerikai városok sört és szeszt akarnak inni s a jó emberek jól megfizetik szenvedélyü-keket. Ennyi az egész!

Azután elémoltja a legfinomabb ko-nyakkal telt üveget, de mingyárt hozzá-teszi:

— Bocsásson meg, hogy csak egy po-hárral töltök. En magam nem élek alko-hollal!

Fel akarok szabadulni a varázs alól, amelyet ez a nagyszerű színész gyako-rol rám és megint a mellének szegezem a kést:

— És mi az Ön mindennapi program-ja?

— Oh, egy keveset dolgozom is itt Miami-ban, de nem nagyon erőltetem meg magamat! Ugy féltiz táján kelek fel mindennap, utána rögtön az uszo-damba sietek, mert hallatlanul szeretek uszkálni. Közvetlenül a friss és üdítő fürdő után reggelizem, azután behiva-tom titkáraitam, elintézem legfontosabb leveleimet, sürgönyeimet és messze föld-re szóló telefonbeszélgetéseimet. Utána golfot játszom vagy bridzsek s vacso-rára többnyire barátaimat látom ma-gammal vendégül.

— Kikből áll a társasága?

— Csupa jó emberből! — válaszolja most már tökéletes nagyuri fölnnyel. Többnyire híres politikuskok, kormány-hivatalnokok, no és — fogyasztók a ven-dégeim. Természetesen: nagyfogyasz-tók... hja, ezt az üzlet megkivánja!

(Hozzáértők számítása szerint Al Ca-pone szervezetei ötmillió fontnyi forgal-mat csinálnak s maga a vezér évi két-millió fontot keres tisztán!)

— És mégis, Al Capone csodálatos lélek-maszkija mögött: boldogtalan ember. Ez igazán csak akkor derül ki, ha elhagyja birodalmát. Ilyenkor husz-huszonöt au-tón — előtte és utána — követik leg-hűbb emberei, természetesen: teljesen felfegyverkezve. Ha színhába megy, egész széksorokat vásárol meg, hogy testőrsége teljesen körülvegye s ha utazik, egész vonatokat bérel, különben nem indul el sehova. De azért mindig és minden helyzetben mosolyog...

Al Capone lelkének titka az, hogy: játszik a sorsával. Csak ez érdekli, ez izgatja! Ez a lélek csak az izgalom fű-szeres, nehéz levegőjében tud élni. Al Capone — ez benne van minden mozdu-lata mélyén — tudja, érzi, hogy a sorsa elkerülhetetlen. De evvel nem törődik. Tulfüti, túllangolja benne ezt a gondo-latot az izgalom keresésének vad és el-zánt érzése. Al Capone titka: a belső izgalom, amely olyan életét eleme a lel-kének, mint vére a fizikumának! Majd-nem azt merném mondani, hogy ereden-dőleg rossz ó, égető lelki kényszer viszi mindarra, amit elkövet.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

A lisztet 2 lejjel, a kenyeret 3 lejjel akarja megdrágítani a kormány

Leállítják a kismalmokat — kényszerszindikátusba tömörítik a kereskedelmi malmokat!

Bucuresti—Bukarest, november 4. A kereskedelemügyi miniszter táv-irati meghívására megjelentek a ro-mániai nagymalmosok képviselői Bu-karestben, hogy megtárgyalják a mó-dozatokat arra nézve, hogy az összes malmokat kényszerszindikátusba tö-mörítsék. Ennek az intézkedésnek cél-ja — amit már megirtuk — az, hogy a buza belföldi árát a világgiaici pari-tás fölé emeljék és másrészt a malom-ipar jelenlegi válságán is segítsenek.

A minisztérium terve szerint a mal-mok kényszerszindikátusa kontingen-tálná a liszttermelést és szigorú ellen-őrzés alá venné az összes malmok mű-ködését.

A buza őrlésére egy plusz takszát vetnének ki, amely később megállapít-landó módon a termelő felségítésére fog szolgálni.

Az őrlés kontingentálásával egyben azt is el akarják érni, hogy a malmok tulprodukcója folytán előállt ver-senyt is szabályozzák. A kereskedelmi malmok és vámmalmok között szigorú határmegállapítást tesznek és az egyes malmok nem léphetik át többé hatá-skörüket, illetve a vámörléssel foglal-kozó malom többé kereskedelmi őrlet nem végezhet és vizsont.

A jugoszláviai államvasutak kom-mercializálása. Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány megbizta az or-szág gazdasági életének kitérősegeit és szakembereit az államvasutak kom-mercializálását célzó törvénytervezet kidolgozására. Hír szerint a kormány újabban elért a commercializálási szándékától és átadja a vasutakat egy francia-svájci pénzesopornak, amely 60 százalékos érdekeltséget vállal a vasutaknál, amelyet részvénytársaság gá alakítanak át.

Az orosz fadumping hatása a fa-piacra. Helsingforsból jelentik: A finnlandi fatermelők Oroszország nagy fadumpingjára való tekintettel, újfajta kartelt léptettek életbe. Igény-be vették ama nagybankok segítségét, amelyek érdekelve vannak a fagazda-ságban. A kartell megállapítja az ára-kat és aki azon alul ad el fát, soha nem veheti igénybe a bankok szol-gálatát.

November 10-én tartja meg az ár-utózsde második közgyűlését. A kolozsvári árutózsde október 31-re kitűzött, de a tagok meg nem jelenése miatt határozatképtelen közgyűlését novem-ber 10-re halasztotta el.

Üzlettelenség a kolozsvári árutózs-dén. Ellenére annak, hogy tegnap or-szágos vásár volt, a kolozsvári ár-utózsden ugyszólván nem volt semmi forgalom, mindössze 30.000 kgr. son-kolyt adtak el, kgr.-ként 1.25 lejes ár-ban. Egyébként kínálat volt elég szá-mottevő, különösen gyümölcsben.

A szeszkartell pert indít az állam ellen. A szeszkartell tagjai az elmúlt hét végén Brassóban ülést tartottak. Az ülésen részletesen foglalkoztak a szesztervény életbeléptetése követke-ztében előállott új helyzettel és meg-állapították, hogy a kormány a tör-vénynek csak a szeszgyárosokra nézve kedvezőtlen, rengeteg kárt okozó ren-delkezéseit léptette életbe, azokat a ren-delkezéseit ellenben, amelyek a helyze-tet némileg enyhítenék, nem akarja alkalmazni. Erre való tekintettel el-határozták, hogy bírói úton lépnek fel a pénzügyi kormány ellen és kérti fogják a törvény valamennyi saka-szának alkalmazását.

A bukaresti lapok tudni vélik, hogy, miután a kis vízi és szélmalomok fe-llett lehetetlen volna pontos ellenőrzést gyakorolni és ezért a kis malmokat esetleg kényszer útján egyszerűen le fogják állítani. Az a taxa, amelyet leginkább liszttaxának lehetne nevez-ni és amely a magyar boletta rend-szerhez fog hasonlítani, egy vagon lisztnél állítólag tizenötezer lej lesz. Arra gondolnak, hogy a taxák ellen-őrzésére minden malom mellett a szesz-gyárakhoz hasonlóan lisztellenőröket alkalmaznának.

A bukaresti sajtó támadja az új ter-vet és kifejti, hogy itt tulajdonképpen egy újabb adóról van szó, amely a vá-rosi lakosságot fogja sújtani.

Ez is jellemzi — írja a román sajtó —, hogy mennyire öletszerű gazda-sági politikát folytatnak ebben az or-szágbán.

Ha terve megvalósul és a lisztet ily módon kilogramonként közel két lej-nyi taxa fogja sújtani, úgy valószínű, hogy a kenyér a városokban három lej-jel fog megdrágulni. Ez pedig valósá-gos csapást fog jelenteni arra a nép-osztályra, melynek főtápláléka éppen a kenyér.

Kényszerszindikátusok bírót nem illet meg napidíj. Egyik tordai cég a kény-szerszindikátus eljárást megindítását kérte maga ellen. Az ügyben eljáró törvényszéki bíró félremagyarázva a kényszerszindikátus törvény rendelkezéseit, napidíjat számított fel és azt a bíróság meg is ítélte. A napidíj meg-állapítása ellen a cég a kolozsvári ítélőtáblához fellebbezett, amely elvi jelentőségű döntésében kimondotta, hogy a kényszerszindikátus kérés fél csak az állami illeték megfizetésére kö-telezhető és a kényszerszindikátus bíró napidíjat nem számíthat fel.

Az új csehszlovák adójavaslatok. Prágából jelentik: A csehszlovák köz-jólétiügyi minisztériumban most feje-ződtek be az adójavaslatokra vonat-kozó tárgyalások. Számos tiltakozás ellenére a söradójavaslat változatlanul megmarad régi rendelkezéseiben, az idevonatkozó adók tehát visszahatólag érvényben vannak 1930 július elseje óta. Elhatározták továbbá, hogy a tör-vénybe vegyék be az önálló törvény-hatóságok pénzügyei kezelésénél Prá-gát is, mintolyant, amely szintén ré-szesedeg a négy országos főváros tizmillió alapjából. Ami az 1927-től 1929-ig terjedő veszteségtartalékok megadóztatását illeti, a pénzügyi-miniszter 1930 január elsejétől kezdődő-leg követeli a megadóztatást, míg a törvénytervezet ellenzői a törvény visszaható erejét nem akarják elis-merni.

Fizetésképtelenségek Ausztriában. A bécsi törvényszék kereskedelmi szek-ciója csődeljárást indított Henry és Leon Haim Négerlegasse 10. szám alatti terménykereskedés ellen. A cég egyike volt a legtekintélyesebb és leg-nagyobb terményeseknek. — Ugyan-csak a bécsi törvényszék felfüggesz-tette a csődeljárást a Nordisch Ös-treichische Bank ellen, amely 1925-ben feltűnésteltő körülmények között lett fizetésképtelen.

A próféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye
Ára 100 lej és portó
KAPHATO AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTALYÁBAN

VEGYEN CLUJI MENTOSORSJEGYÉT 100 lejért 1 milliót nyerhet

HUZÁS 1930 DECEMBER 21. NYEREMÉNYEKET ALBINA BANK FIZETI
Hivatalos nyeremény jegyzék kinyomatva. Vidéki rendeléseket 117 lej előzetes beküldése ellenében a Sorsjegyiroda CLUJ, Str. Memorandului 16 sz. eszközöl

felé

ában párat-
an izgalmas
kötve 231.
küldi

UJ

LELKE:
ELETBEN.

Színház-Mozi

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODÁJÁNAK
KÖZLEMÉNYEI

Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépései.

A kolozsvári Magyar Színház nem elégszik meg azzal, hogy állandó együttműködéshez a legelsőrendű erőket szerződtette s ezzel a legkényesebb igényeket is ki elégítő előadásokat igyekszik produkálni. A leszerződött kitiűnő tagok mellett meg akarja ismertetni az igazgató-ság a színház közönségét a magyar művészgárda többi kitiűnőségeivel is: ezt a célt szolgálta Vaaly Ilonának, a Király Színház primadonnájának és Kertész Dezsőnek, a Király Színház bonvivánjának lekötése ötnapos vendégszerelésre.

Ma, szerdán este a Viktoriában fogunk fellépni az illusztris vendégek. A Viktória eddigi előadásait egészen rendkívüli érdeklődés fogadta Kolozsváron s ez az érdeklődés csak fokozódott most, hogy ez a két színész is részt vesz az előadásban, aki a európai híri pesti előadásban játszott szerepeit. Vaaly Ilona és Kertész Dezső mellett Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Nádor Jenő, Tompa Béla és Ihász Aladár is játszani fognak, úgy, hogy a Viktória valóban a legparádásabb szereposztásban kerül most a közönség elé.

Csütörtökön, pénteken és szombaton Szenes Béla posthumus operettje, a Pesti család megy. Vaaly Ilonával és Kertész Dezsővel. Ennek az operetnek szövegkönyve a Gazdag lány című híres Szenes-vígjáték után készült, amely annak idején a legnagyobb sikerrel került színpadra nálunk is. Vasárnap délután a Tommy és társában fejezi be vendégjátékát Vaaly Ilona.

Az új Bánk bán.

A színház próbatermeiben és műhelyeiben lázas munka folyik, a szó szoros értelmében éjjel-nappal. Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház kitiűnő rendezője, kora reggeltől a késő éjszakai órákig dolgozik, hogy a teljesen új felfogásban szcenizált Bánk bán méltó formában elevenedjen meg a kolozsvári színpadon.

A főszerepeket Poór Lili, Kaszab Anna, Janovics Jenő, Földényi László, Tóth Elek, Tompa Béla, Réthelyi Ödön alakítják, de az egész együttes részt vesz az előadásban. Az új Bánk bán egészen közel fog állani a mai közönséghez, a rengeteg szünet nem zavarja többé a darab menetét, mindössze két szünet lesz a második és hatodik kép után. Mélyen emberi drámává lett Hevesi Sándor szcenizálásában a nagy nemzeti tragédia.

Az előadás előtt Horváth Árpád mond rövid bevezetőt az új Bánk bánról.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Szerdán délután 6 órakor: Négyeszeres lakodalom. (Énekes, táncos operett-paródia. A tirolai parasztszínház vendégjátéka. Rendes helyárak. Sorozatszám 44.)

DREISER:

AMERIKAI TRAGÉDIA

H. G. Wels véleménye:

"Theodore Dreiser a szó szoros értelmében lángész. 'AMERIKAI TRAGÉDIA' című munkája egyike századunk legnagyobb regényeinek.

Amerikában eddig 12 kiadásban, kerekén 500.000 példányban fogyott el. Németnyelvű kiadása a 40.000-nél tart.

THÉODORE DREISER

AMERIKAI TRAGÉDIA

Ára három kötetben fűzve 612 lej, egészvásznonkötésben 884 lej. Megrendelhető az UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ünnepi ajándék a héber nyelv barátainak

Megjelenik Graetz nagy zsidó története héber nyelven
A hatkötetes történet bolti ára 3400 lejbe fog kerülni

דברי ימי ישראל

Az Uj Kelet olvasói rendkívül kedvező áron szerezhetik meg ezt a hatalmas művet, amennyiben folytatásokban is megvásárolhatják. Minden héten egy-egy két éves füzet jelenik meg gazdagon illusztrálva, finom papíron. Összesen 52 füzetből fog állni a nagy zsidótörténet. Egy füzet ára 21 lej tehát az egész mű 3400 lej helyett csak 1092 lejbe fog kerülni. Eddig 20 füzet jelent meg. Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Szerdán este fél 9 órakor: Viktória. Operettújdoncság Vaaly Ilona és Kertész Dezső vendégjátékával. Napi bérlet 10 szám, A. Sorozatszám 47.)

Csütörtökön délután 6 órakor: Aki utoljára nevet. (Énekes, táncos, vídám falusi komédia. A tirolai parasztszínház vendégjátéka. Sorozatszám 46.)

Csütörtök este fél 9 órakor: Pesti család. (Újdonság először. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Premierbérlet 8 szám. Sorozatszám 45.)

Csütörtök éjjel 11 órakor: Egy meglátott nászéjszaka. (Szerelmi kaland akadályokkal, csak felnőtteknek! A tirolai parasztszínház vendégjátéka. Sorozatszám 48.)

Pénteken: Pesti család. (Újdonság másodszer. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 10 sz., B. Sorozatszám 49.)

Szombaton: Pesti család. (Újdonság harmadszor. Vaaly Ilona és Kertész Dezső fellépésével. Napi bérlet 11 szám, A. Sorozatszám 50.)

Vasárnap délután 6 órakor: Tommi és társa (Vaaly Ilona vendégjátékával, mérsékelt helyárakkal.) Sz. 51.

Vasárnap este 9 órakor: Első tavasz. (Kondor, Betegh, Nádor, Tompa és Ihász. Bérletszünet. Sorozatszám 52.)

Hétfőn: Bánk Bán. (Hevesi Sándor új szcenizálásában. Rendezi és bevezeti: Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője. Új szereposztásban, új betanulásban. Ünnepi díszelőadás Katona József születésének évfordulóján. Premierbérlet 9 szám. Sorozatszám 53.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Szerdán, csütörtökön csak két előadás: 3 és fél ótkor: Az asszonyiszéldítő 7 felvonás és Az emberfaló város 7 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

A cionista irodalom standard műve BÖHM ADOLF:

A cionista mozgalom

Kivonat a tartalomból:

Az emancipáció és következményei
A cionizmus és a modern zsidóság
A cionizmus előfutárai a 20. században
Aehad Haam

Herzl Tivadar fellépése
Eredmények és esalódások
Az intézmények megteremtése
Herzl öröksége
Herzl egyénisége
stb., stb.

Ára: 120 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez!!!

Mindazok, akik születésüktől, vagy későbbi behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítsanak arra, hogy akár saját maguk választotta, akár az orvos által előírt szemüvegük pontosan fejjalkatuk és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üveget orvos írja elő, épp oly lényeges azoknak, akik sokat irnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, v. mechanikai munkát végeznek, hogy a keretlet szaklátszerész válassza meg. szükség esetén formálja azt a fejjalkat és az arc szerint.

Ezen okok figyelembevételére indította Kolozsvár alatt jegyzett leg-régibb szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált — rendszer bevezetésére, hogy minden darab, üzletében összeállított szemüveget a cég jegyével ellásson, a keretlet előforduló deformációt vagy törést két éven át díjtalanul végezze és erről írásbeli garanciát vállaljon. — Azon biztos hiszem, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli. kérem szives pártfogásukat.

Kun Mátyás Fia szaklátszerész

Cluj, Calea Victoriei No. 2 — Alapítási év 1864

A Domán Opera műsora

Szerda, november 5-én: Pillangó kisasszony.

Péntek, november 7-én: Afrikai nő. Vasárnap, november 9-én este: Gianni Schicchi: Parasztszűcsület és Meghívás a keringőhöz (balett.)

Szerda, november 12-én: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)

Vasárnap, november 16-án: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő vendégfellépésével.)

Hétfő, november 17-én: Zsidónő.

Szerda, november 19-én: Szünet.

Péntek, november 21-én: Hoffmann mesei. (Premier.)

Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

SZERDA, NOV. 5.

Bukarest. 20: Csellójáték. — 20:45: Liszt művei zongorán. 21:15: Hegedű. 21:45: Hírek.

Budapest. 9:15: Hangv. 9:30: Hírek.

12:05: Zenekari hangv. 12:25: Hírek.

4:45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

5: Felolvasás.

5:30: Cigányzene.

6:30: Olasz nyelvtanítás.

7: Szunyogok. Felolvasás.

7:15: Gordonkahangv.

8:30: Középeurópai műsorcsere. Dohnányi, Weiner, Liszt művei.

Majd: Fejes-szalózenekar.

Bécs. 19:35: Zenekar. 20:30: Budapest.

Varsó. 22:15: Grammfón.

Milánó. 21: Opera.

Róma. 21: Könnyű zene.

Prága. 19:40: Szimf. hangv.

Osló. 22:05: Szavaltat.

Toulouse. 24: Különböző szölk.

CSÜTÖRTÖK, NOV. 6.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12:30: Hírek. 16: Zenekar. 17: Felolvasás. — 17:15: Hírek, időjárás. 18: Rádióegyetem. 19: Grammfón. 20: Szimfónikus hangv. Mozart: Don Juan nyitány. Bruck: Hegedű és zenekari verseny. 20:45: Felolvasás. 21: Dalest. — 21:30: Szimfónikus hangv. folytatása. Wagner: Parszifal előjáték. Massenét

A MŰASZTALOSOK BUTORCSAR
NOKA ORADEA, Bémer tér 2

Dutor- és LAKÁSBERENDEZÉSI Kiállítás

okvetlen tekintse meg mielőtt butort venne!

Kiállításra kerül 60 komplett szoba! Ezen kívül óriási választék egész modern, valamint stíl butorokban.

Meglepő olcsó termelési árak!

GARANTÁLT MINŐSÉG

Nápolyi jelenetek. 21:45: Hírek.

Budapest. 9:15: Házikvartett. 9:30: Hírek.

12: Déli harangszó.

12:05: Mandits szalózenekar. Weber, Puccini, Czibulka, D'Ambrosio, Buzi-Pecciacca, Chaminade, Tosti művei.

Bécs. 21:40: Hegedű és zongorahangverseny.

Berlin. 22: Stravinszkij Igor saját zongoraszonátáját játssza.

Breslau. 21:40: Brahms: IV. szimfónia. 22:45: Szórakoztató és tánczene.

Varsó. 19:55: Grammfón. — 20:30: Könnyű zene. 22:15: Szoprándalok.

Katlovic. 22:15: Dalok.

Riga. 19:03: Massenét-zene.

Milánó. 21: Szimfónikus hangv.

Mendelssohn: Meluzina nyitány. Marrioti: Odisszeusz. Beethoven: D-dur hegedű és zenekari verseny. Bazzini: Saul nyitány.

Róma. 21:05: Szimfónikus hangverseny. Rossini: Grétry. Berlioz, Scarlatti, Chopin, Salemi, Katalani, Glazunov, Wagner művei.

Prága. 22:20: Orgonajáték.

Pozsony. 19:30: Smetana: Az eladott menyasszony c. operája.

Brünn. 18:20: Wagner hangv.

Osló. 21:05: Harmonikázás.

Toulouse. 22: Dalok, könnyű zene.

23:15: Részletek Gounod Faust-jából.

Ljubljana. 20: Orgonajáték. Majd: Operettzene.

Belgrad. 21:30: Délszláv hangv.

Aprohirdetések

Figyelem!

Zálogházi árverés november hó 10-én Calea Victoriei 16.-25. számok alatt. Az árverés napján aítani nem lehet. Igazgatóság.

Köser vegetárius étterem! Rendkívül ízletes ételek. Figyelemes kiszolgálás. A vaj és tejtermékek saját készítményeim. Schwartz Ignacné.

Teljesen különbejárattal egy szép bu torozott egészséges nagy szoba kiadó. Fürdőszobahasználattal is. Cim a kiadó hivatalban.

Egy német anyanyelvű, perfekt francia és román diáleány jutányos áron órákat ad. Cim a kiadóban.

Eladó egy új, pesaniki bunda. Ötvös ucca 12. Blatt.

Elemisták, vagy középiskolások tanítását elvállalja egy felsőkereskedelmi leány, perfekt német, magyar, román és kevés francia tudással. Cim a kiadóban.

Zongora-iskolák használt állapotban eladók. Cim a kiadóban.

Jeghallgató, tanításban gyakorlott, ki a franciát bírja és héber nyelvben is jártas, leckéket keres, esetleg lakás ellenében is. Megkereséseket „Kitiűnő vizsgázott” alatt a kiadóba kéretnek.

A KÖNYVPIAC ÚJDONSÁGAI AL-
LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KE-
LET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

XIII EVF.
Cluj — Kol
november
5691 ÉV -

Az Uj
és bá
Clkkein
forrás 100
Készíró
és megő

Ausztria

Starhemberg h protektora, Gömb rója, puccs-beli torjelölt: gondolt tatasokat rendelt párhelyiségekben hányezer puska, egy jócsomó mun hatása alatt szok kat, ezek után győződve arról, fehér terror és di zalékosan biztosít

A látszat tényle a látszat. Mert h a köztársasági semmibevevésével

tások egy kétség potból fakadtak, f cög részéről. Már vánvalóvá lett u

wehr alól teljesen szocialisták hatal polgári elemeknél

lár személye körül rülésével egyidej osztrák parasztság

listák baloldali sz tott a Heimwehrrel választási kilátás lista mellett tel tette.

Senki sem von köztársasági védő listák párhadsere

éppoly kedvezően szolidárióra, mint letérése. Viszont a ért, hogy az egyol a polgárháboru e

Ausztriában. Erro nyugalmat óhajtó szüksége, amelym éppen a zsidók te

sista-antiszemita jesen kiszolgáltat felelőtlen fehér te

Ausztria gazd helyzete azonban hogy az antiszem lendülettel és pu a köztársasági al

Európában a leg biztosította Ausz londoni pénzpiac, csont lejegyezte

még Schober kan ma Snowden i amennyiben Ausz ra kerülne a dol Ausztria gazdasá

zetne.

Vannak, akik S olasz és magyar Kétségtelen, hogy szívesen támogat sista puccsot.

hisznek, elfelejtül Gömbös a trianoni lesi béke revizió

hirdetik, az Ans ezzel szemben P Anschlussnak, m

ellensége s pillan Mussolini, vagy puccsot támogass

schluss, vagy a r a puccs mégis siker francia ellentétek

hozná magával. kirobbanást színt kül tenné akuttá re az európai ká

jelen viszonyok l nalizmus és reak masabb gátja eg sérlet sikerének. Az sem elmellő Ausztriával Cse amelynek demok